

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

KNO-410-03-00/2009

Nr ewid. 31/2010/P/09/070/KNO

Informacja o wynikach kontroli efektów realizacji projektów edukacyjnych Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich

Warszawa lipiec 2010 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Grzegorz Buczyński

Akceptuję:

Józef Górny

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia lipca 2010 r.

Najwyższa Izba Kontroli

ul. Filtrowa 57

02-056 Warszawa

tel./fax: (22) 444-50-00

www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Podsumowanie wyników kontroli	5
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności.....	5
2.2. Synteza wyników kontroli.....	6
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	10
3. Ważniejsze wyniki kontroli	11
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	11
3.1.1. Charakterystyka stanu prawnego.....	11
3.1.2. Uwarunkowania ekonomiczne i organizacyjne.....	13
3.2. Istotne ustalenia kontroli	16
3.2.1. Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów edukacyjnych w ramach Działów 2.1 i 2.2 SPO RZL.....	136
3.2.1.1 Wydatki na projekty realizowane w ramach Działów 2.1 i 2.2.....	16
3.2.1.2 Refundacja ze środków wspólnotowych wydatków na projekty edukacyjne realizowane w ramach Działów 2.1 i 2.2....	18
3.2.2. Efekty realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działów 2.1 i 2.2 SPO RZL	37
3.2.2.1 Efekty realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działów 2.1. i 2.2 w aspekcie założonych wskaźników.....	37
3.2.2.2 Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji skontrolowanych projektów edukacyjnych	42
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli.....	53
4.1. Przygotowanie kontroli	53
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	54
5. Załączniki	56
5.1. Wykaz najważniejszych aktów normatywnych	56
5.2. Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych.....	58
5.3. Wykaz organów, objętych kontrolą.....	630
5.4. Wykaz organów, którym przekazano Informację o wynikach kontroli	63
5.5. Stanowisko Ministra Edukacji Narodowej do <i>Informacji o wynikach kontroli efektów realizacji projektów edukacyjnych Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich</i>	64
5.6. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra Edukacji Narodowej w sprawie <i>Informacji</i>	66

1. Wprowadzenie

1.1. Temat kontroli

Kontrola pn. *Efekty realizacji projektów edukacyjnych Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich* (nr P/09/070) została przeprowadzona z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w okresie od 28 maja do 30 października 2009 r. i objęto nią lata 2004-2009 (do 30 października).

1.2. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działania 2.1 – *Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie* oraz Działania 2.2 - *Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy* wykonanych w ramach priorytetu drugiego - *Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy* w Sektorowym Programie Operacyjnym Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL).

Ocena dotyczyła w szczególności:

- 1) wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów edukacyjnych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (wykonujące funkcje Instytucji Pośredniczącej i Instytucji Wdrażającej) oraz przez beneficjentów,
- 2) uzyskanych efektów realizacji projektów edukacyjnych.

Kontrolę przeprowadzono w 31 jednostkach, tj. w: Ministerstwie Edukacji Narodowej (MEN) oraz w 30 jednostkach uczestniczących w realizacji ogółem 21 spośród 112 projektów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 SPO RZL (wykaz projektów objętych kontrolą NIK zawiera załącznik nr 5.3. do *Informacji*). Wykaz skontrolowanych jednostek zawiera załącznik nr 5.2. do *Informacji*.

W trakcie kontroli w MEN wykorzystano również wyniki kontroli 12 projektów edukacyjnych, przeprowadzonych przez Urząd Kontroli Skarbowej w Warszawie w latach 2006-2009.

1.3. Uzasadnienie podjęcia kontroli

Kontrolę przeprowadzono ze względu na istotne znaczenie rozwiązywania problemów powszechnej edukacji dla rozwoju zasobów ludzkich oraz podwyższenia jej poziomu, a tym samym dla osiągnięcia celów SPO RZL, a także ze względu na zaangażowanie znacznych środków publicznych na realizację projektów edukacyjnych z Unii Europejskiej.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie uzyskane efekty realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 SPO RZL przez objętych kontrolą beneficjentów, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹.

W wyniku realizacji 112 projektów w ramach Działań 2.1 i 2.2 SPO RZL osiągnięto planowane efekty edukacyjne, w zakresie: uruchomienia alternatywnych form edukacji przedszkolnej, wdrożenia w szkołach programów rozwojowych, utworzenia ośrodków prowadzących kształcenie na odległość oraz wyposażania szkół w pracownie komputerowe. Nie osiągnięto zakładanych efektów w zakresie dokształcania i doskonalenia nauczycieli oraz przygotowania programów dydaktycznych i programów kształcenia.

Nieprawidłowości stwierdzone w działalności skontrolowanych beneficjentów, realizujących łącznie 21 spośród ogółem 112 projektów w ramach Działań 2.1 i 2.2, polegały głównie na przypadkach niegospodarnego wykorzystywania środków publicznych i naruszenia przepisów przy udzielaniu zamówień publicznych. Nieprawidłowości te skutkowały niekwalifikowością wydatków na łączną kwotę 5.230,5 tys. zł (2,2% wydatków, poniesionych na realizację zbadanych projektów).

Najwyższa Izba Kontroli oceniła negatywnie realizację zadań przez Ministra Edukacji Narodowej, wykonującego funkcję Instytucji Pośredniczącej i Instytucji Wdrażającej. Ocena ta wynika ze stwierdzonych nieprawidłowości, polegających głównie na braku skutecznego nadzoru nad realizacją projektów oraz rozszerzeniu projektu pn. *Wioska internetowa - kształcenie na odległość na terenach wiejskich* z naruszeniem zasad konkurencji.

Nieprawidłowości te skutkowały niezatwierdzeniem do finansowania ze środków wspólnotowych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Instytucję Zarządzającą) wydatków w łącznej kwocie 229.727,5 tys. zł (8,1% wydatków w Działaniach 2.1 i 2.2).

¹ W wystąpieniach pokontrolnych spośród 31 skontrolowanych jednostek, 15 uzyskało ocenę pozytywną (48%), 12 pozytywną mimo stwierdzonych nieprawidłowości (39%), a cztery (Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz trzech beneficjentów, tj.: Centralna Komisja Egzaminacyjna, Korporacja Badawcza Pretendent Sp. z o.o. i Dolnośląskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu) ocenę negatywną (13%). Szczegółowe dane zawiera załącznik nr 5.2. do *Informacji*.

2.2. Synteza wyników kontroli

- 1. W wyniku realizacji łącznie 112 projektów edukacyjnych (ze 113 projektów zakładanych w Działaniach 2.1 i 2.2) osiągnięto większość planowanych efektów. Założone wskaźniki monitorowania osiągnięto w odniesieniu do uruchomienia alternatywnych form edukacji przedszkolnej, wdrożenia w szkołach programów rozwojowych, utworzenia ośrodków prowadzących kształcenie na odległość i wyposażania szkół w pracownie komputerowe.**

W wyniku realizacji 112 projektów edukacyjnych w Działaniach 2.1 i 2.2 uzyskano m.in. następujące efekty:

- 1) przeszkolenie na studiach podyplomowych i kursach 141.856 nauczycieli,
- 2) opracowanie 170 programów dydaktycznych i programów kształcenia w innowacyjnych formach,
- 3) wdrożenie programów rozwojowych w 3.127 szkołach,
- 4) utworzenie 1.516 centrów kształcenia na odległość na wsiach oraz 802 ośrodków alternatywnej edukacji przedszkolnej na wsi,
- 5) zakupienie dla szkół i placówek oświatowych 302.598 stanowisk komputerowych wraz z oprogramowaniem biurowym i specjalistycznym oraz specjalistycznego wyposażenia do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do 1.925 szkół,
- 6) wyposażenie w stanowiska do przeprowadzania egzaminów zawodowych 1.720 szkół i ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych.

Nie osiągnięto zakładanych wskaźników w doksztalcaniu i doskonaleniu nauczycieli oraz przygotowaniu programów dydaktycznych i programów kształcenia [str. 37-41 i 51-52]

- 2. Wydatki uznane przez MEN (Instytucję Wdrażającą) za kwalifikowalne na realizację 112 projektów wyniosły łącznie 2.829.466,7 tys. zł, tj. 98,4% wartości projektów przyjętych do realizacji i 87,2% dostępnych środków wspólnotowych na Działania 2.1 i 2.2.**

Niższa wartość zrealizowanych projektów, w stosunku do dostępnych środków wspólnotowych, wynikała z występujących w okresie realizacji SPO RZL wahań kursu euro, stosowanego w rozliczeniach z Komisją Europejską.

Niewykorzystanie w pełni dostępnych środków wspólnotowych wystąpiło mimo wprowadzenia nadkontraktacji w stosunku do środków określonych na poszczególne lata w *Ramowych planach realizacji Działań*. [str. 16-18]

- 3. Z wydatków poniesionych na realizację projektów edukacyjnych w Działaniach 2.1 i 2.2 w kwocie 2.829.466,7 tys. zł, do finansowania w ramach SPO RZL, zostały uznane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Instytucję Zarządzającą) wydatki w łącznej kwocie 2.608.922,1 tys. zł, tj. 92,2%. Środki w kwocie 220.959,9 tys. zł uznano za niekwalifikowalne, co skutkowało proporcjonalną utratą refundacji ze środków wspólnotowych o równowartości 165.713,5 tys. zł.**

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Instytucja Zarządzająca) w trakcie zatwierdzenia zestawień wydatków zweryfikowanych i potwierdzonych przez MEN (Instytucję Pośredniczącą) dokonała korekty finansowej wydatków w kwocie 220.526,5 tys. zł oraz nie poświadczyła (brak certyfikacji) wydatków w kwocie 433,4 tys. zł. [str. 18-24]

- 4. MEN (Instytucja Wdrażająca) zatwierdziła zwiększenie wartości projektu pn. *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich* w trakcie jego realizacji, z kwoty 49.356,3 tys. zł do kwoty 140.726,2 tys. zł, z pominięciem trybu konkursowego, co było niezgodnie z zasadami realizacji SPO RZL. Przekazanie zwiększonych środków w kwocie 91.369,9 tys. zł może skutkować niekwalifikowanością ww. wydatków do finansowania ze środków wspólnotowych i utratą proporcjonalnej części refundacji ze środków wspólnotowych (68.518,3 tys. zł).**

Zwiększając kwotę dofinansowania, Instytucja Wdrażająca zatwierdziła do realizacji przedsięwzięcia wykraczające poza zakres wsparcia określony dla tego typu projektów w Uzupełnieniu SPO RZL (tj. tworzenie centrów kształcenia na odległość).

Przedsięwzięcia te dotyczyły przygotowania elementów ogólnokrajowej infrastruktury informatycznej do kształcenia na odległość, przygotowania pakietu edukacyjnego do zdalnego nauczania, wdrożenia systemu nadzoru nad efektywnością wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego i trwałością projektu oraz okresowego finansowania działalności 480 centrów

utworzonych w ramach projektu *Internetowe centra edukacyjno-oświatowe na wsi*. Na przedsięwzięcia te wydatkowano łącznie 23.602,7 tys. zł. [str. 27-34]

5. Kontrole przeprowadzone u beneficjentów przez NIK i UKS w Warszawie wykazały nieprawidłowości w realizacji projektów skutkujące niekwalifikowalnością do finansowania ze środków wspólnotowych wydatków w kwocie łącznej 8.767,6 tys. zł, które ze względu na czas ich ujawnienia, nie zostały uwzględnione w rozliczeniu płatności okresowych w ramach SPO RZL.

Uwzględnienie wydatków w procedurze odzyskiwania kwot utraconych z budżetu UE będzie skutkowało zmniejszeniem uzyskanej refundacji o równowartość kwoty 6.575,6 tys. zł. [str. 30-37]

6. W 20 spośród 21 zbadanych projektów edukacyjnych osiągnięto rezultaty rzeczowe zakładane we wnioskach o dofinansowanie projektu.

W wyniku realizacji ww. projektów, kosztem 234.300,8 tys. zł, uzyskano m.in. następujące efekty²:

- 1) na studiach podyplomowych przygotowano 2.431 nauczycieli oraz przeszkolono około 15 tys. nauczycieli egzaminatorów do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w szkołach,
- 2) opracowano i dostarczono do około 15 tys. szkół i instytucji związanych z organizacją egzaminów zewnętrznych materiały informacyjne o egzaminach zewnętrznych,
- 3) uruchomiono 156 ośrodków edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku 3-5 lat w miejscowościach, w których nie funkcjonują przedszkola,
- 4) wdrożono programy rozwojowe w 691 szkołach,
- 5) uruchomiono 630 centrów kształcenia na odległość na wsiach (w ramach projektu *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich*).

² Wykaz kontrolowanych projektów edukacyjnych i efekty ich realizacji przedstawia załącznik nr 5.3. do *Informacji*.

W niepełnym zakresie zrealizowano projekt *Publikacja materiałów o egzaminach zewnętrznych*. Nie wydano 5 z 27 biuletynów maturalnych, pięciu z 20 broszur o egzaminach zawodowych i jednego z czterech numerów czasopisma oraz nie przygotowano do wydania kolejnych trzech numerów czasopisma, mimo wykorzystania prawie całości środków przewidzianych na realizację projektu. [str. 42-43]

7. W MEN oraz u beneficjentów stwierdzono, że po zakończeniu realizacji 26 projektów edukacyjnych wystąpiło ograniczenie zakresu wdrożonych wcześniej form działalności na rzecz beneficjentów ostatecznych oraz niepełne wykorzystywanie wytworzonych produktów.

Ustalono, że zaprzestano działalności 10,2% ośrodków przedszkolnych utworzonych w projektach typu *Alternatywne formy edukacji przedszkolnej*, a w 91,4% szkół objętych projektami typu *Dotacje dla szkół na projekty rozwojowe* nastąpiło ograniczenie zakresu realizacji wdrożonych form rozwojowych (w 176 z 220 badanych szkół) lub ich całkowite zaprzestanie (w 25 z 220 badanych szkół).

Spośród nauczycieli objętych doksztalaniem na studiach podyplomowych, tylko 24,4% osób badanych otrzymało w swoich szkołach zajęcia, do prowadzenia których uzyskali przygotowanie w wyniku ukończenia tych studiów. Studia wyższe w oparciu o opracowane przez 10 szkół wyższych programy kształcenia na odległość wdrożyły tylko dwie z tych szkół. Świadczy to o niedostatecznej weryfikacji wniosków o dofinansowanie projektów ze strony MEN, na etapie ich zatwierdzania do realizacji, w aspekcie zachowania zasady trwałości i skuteczności zaproponowanych rozwiązań i zasady efektywności, określonych w Uzupełnieniu SPO RZL. [str. 43-50]

8. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości finansowe, w tym:

- 1) finansowe i sprawozdawcze skutki nieprawidłowości w kwocie ogółem 96.517,8 tys. zł (z tego: kwoty nienależnie uzyskane – 1,6 tys. zł, kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa – 94.360,5 tys. zł, kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami – 53 tys. zł, sprawozdawcze skutki nieprawidłowości – 2.102,7 tys. zł),**

- 2) finansowe skutki nieprawidłowości na szkodę budżetu Wspólnot Europejskich w kwocie ogółem 72.378,8 tys. zł³,
- 3) uzyskanie korzyści finansowych (pożytków finansowych) w kwocie ogółem 1,6 tys. zł. [str. 24-37]

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

W celu efektywnego wykorzystywania środków przeznaczonych na przedsięwzięcia edukacyjne, realizowane z udziałem środków wspólnotowych Minister Edukacji Narodowej (pełniący funkcję Instytucji Pośredniczącej we wdrażaniu priorytetu trzeciego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, pn. *Wysoka jakość systemu oświaty*) powinien m.in.:

- 1) zapewnić prawidłową ocenę wniosków o dofinansowanie projektów edukacyjnych, w aspekcie realności proponowanych przez beneficjentów rozwiązań w zakresie trwałości rezultatów projektów oraz skuteczność systemu zarządzania i kontroli w ich realizacji,
- 2) dostosowywać zakres i zasady uczestnictwa nauczycieli w doskonaleniu i doskonaleniu do faktycznych potrzeb szkół i placówek.

W wyniku kontroli NIK sformułowała w wystąpieniach pokontrolnych ogółem 37 wniosków, w tym: do Ministra Edukacji narodowej – 5 wniosków, do jednostek uczestniczących w realizacji projektów edukacyjnych 32 wnioski.

³ W wymienionych kwotach finansowych rezultatów kontroli nie ujęto skutków finansowych nieprawidłowości ustalonych w wyniku kontroli Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie dotyczącej projektów pn. *Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych – I i Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu.*

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

3.1.1. Charakterystyka stanu prawnego

Podstawowe uregulowania w zakresie wykorzystania pomocy przyznanej Polsce z budżetu Unii Europejskiej na lata 2004-2006 zawiera ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju⁴. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy, w celu realizacji Narodowego Planu Rozwoju tworzy się: sektorowe programy operacyjne, regionalne programy operacyjne, inne programy operacyjne oraz strategię wykorzystania Funduszu Spójności. Programy operacyjne są finansowane z publicznych środków krajowych lub współfinansowane z publicznych środków wspólnotowych (art. 8 ust. 2); mogą być również współfinansowane ze środków prywatnych (art. 8 ust. 4 ustawy).

Szczegółowe uregulowania odnośnie zakresu i warunków realizacji SPO RZL zawierają rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy: z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006⁵ oraz z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Uzupełnienie SPO RZL)⁶.

Zgodnie z art. 11 ust. 6 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju, na podstawie uzupełnienia programu dokonuje się wyboru projektów i zawiera umowy o dofinansowanie projektów z beneficjentami przez instytucję zarządzającą, instytucję wdrażającą lub działającą w imieniu instytucji zarządzającej instytucję pośredniczącą. W przypadku, kiedy instytucja zarządzająca albo instytucja pośrednicząca jest jednocześnie beneficjentem, podstawą dofinansowania projektu jest decyzja podjęta odpowiednio przez właściwego ministra, jeśli pełni funkcję instytucji zarządzającej

⁴ Dz. U. Nr 116, poz.1206, ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 166, poz. 1743, ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 197, poz. 2024, ze zm.

albo instytucji pośredniczącej, albo przez wojewodę, jeśli pełni funkcję instytucji pośredniczącej (art. 11 ust. 7 ustawy).

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju, ubiegający się o dofinansowanie na realizację projektu w ramach sektorowego programu operacyjnego składa wnioszek do instytucji zarządzającej, instytucji wdrażającej albo zarządu województwa, zgodnie z systemem realizacji określonym w programie. Dofinansowanie projektów zgłoszonych do realizacji w ramach sektorowego programu operacyjnego przyznaje instytucja zarządzająca, działająca w jej imieniu instytucja wdrażająca albo instytucja pośrednicząca, jeżeli tak stanowi system realizacji danego programu (art. 26 ust. 2 ustawy).

Warunki dofinansowania, w tym prawa i obowiązki beneficjenta związane z realizacją projektu, określa umowa o dofinansowanie projektu, zawarta z beneficjentem przez instytucję zarządzającą programem, instytucję wdrażającą lub działającą w imieniu instytucji zarządzającej instytucję pośredniczącą, albo decyzja, o której mowa w art. 11 ust. 7 ustawy (art. 26 ust. 5 ustawy).

Zgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 lutego 2007 r. w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu i zakresu rozliczeń⁷, refundacja wydatków poniesionych przez beneficjenta następuje z publicznych środków wspólnotowych lub innych środków publicznych na podstawie wniosku beneficjenta o płatność, złożonego przez beneficjenta wraz z załączonymi kopiami dokumentów poświadczonych za zgodność z oryginałem, potwierdzających poniesione wydatki. Jeżeli system finansowania projektu zakłada przekazywanie środków beneficjentowi przed dokonaniem wydatków, refundacja oznacza rozliczenie otrzymanych środków (§ 11 ust. 12).

Dokumentami potwierdzającymi poniesione wydatki są zapłacone faktury lub dokumenty księgowe o równoważnej wartości dowodowej wraz z dowodami zapłaty, a także inne dokumenty, określone przez instytucję zarządzającą, poświadczające wkład własny beneficjenta, jeżeli poniesione wydatki nie mogą być potwierdzone fakturami lub równoważnymi im dokumentami (§ 11 ust. 7 pkt 1 i 2 rozporządzenia).

⁷ Dz. U. Nr 44, poz. 283, ze zm.

Podstawowym wspólnotowym aktem prawnym regulującym wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej na lata 2004-2006 na finansowanie programów operacyjnych przyjętych w ramach Narodowego Planu Rozwoju jest rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych⁸. Rozporządzenie to wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich. Zgodnie z tym rozporządzeniem:

- 1) wydatki dotyczące działań kwalifikują się do współfinansowania z funduszy, jedynie wówczas, gdy te operacje tworzą część danej pomocy (art. 30 ust. 1),
- 2) właściwe przepisy krajowe stosuje się do wydatków kwalifikujących się, chyba że Komisja ustali wspólne reguły kwalifikowania się wydatków, zgodnie z procedurą określoną w art. 53 ust. 2 (art. 30 ust. 3),
- 3) bez uszczerbku dla odpowiedzialności Komisji za wykonanie ogólnego budżetu Wspólnot Europejskich Państwa Członkowskie biorą w pierwszej instancji odpowiedzialność za finansową kontrolę pomocy (art. 38 ust. 1).

W Uzupełnieniu SPO RZL zdefiniowano wydatki kwalifikowalne jako takie wydatki, które są merytorycznie uzasadnione i spełniają kryteria zasadności wyznaczone przez Instytucję Zarządzającą.

3.1.2. Uwarunkowania organizacyjno-ekonomiczne

Działania 2.1 i 2.1 realizowane są w SPO RZL w ramach Priorytetu 2. *Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy*. W ramach ww. Działań wyodrębnione zostały schematy dla grup projektów, które łączy wspólny sposób realizacji.

W Działaniu 2.1 – *Zwiększenie dostępu do edukacji*:

- 1) schemat „a” - *Zmniejszenie dysproporcji edukacyjnych między wsią a miastem*,
- 2) schemat „b” - *Zwiększenie dostępu do edukacji poprzez zakup specjalistycznego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz wyposażenie internetowych centrów informacji multimedialnej w sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem*,

⁸ Dz. U. L.161 z 21.06.1999, s. 1.

- 3) schemat „c” - *Rozwój systemu kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia na odległość.*

W Działaniu 2.2 *Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy:*

- 1) schemat „a” - *Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w procesie kształcenia, w poradnictwie i doradztwie zawodowym oraz modernizacja wyposażenia dydaktycznego,*
- 2) schemat „b” - *Rozwijanie u uczniów zdolności do przyszłego zatrudnienia;*
- 3) schemat „c” - *Doskonalenie nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i pracowników administracji oświatowej oraz rozwój innowacyjnych programów nauczania,*
- 4) schemat „d” - *Zwiększenie jakości kształcenia poprzez akredytację instytucji oświatowych oraz budowę systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych.*

Zgodnie z Uzupełnieniem SPO RZL projekty do realizacji w schematach „a” i „c” w Działaniu 2.1 oraz schemacie „d” w Działaniu 2.2 powinny być wybierane w drodze konkursu. Projekty w pozostałych schematach realizują beneficjenci wskazani w Uzupełnieniu SPO RZL na podstawie zatwierdzenia przez Komitet Sterujący. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania pełni funkcje Instytucji Wdrażającej i Instytucji pośredniczącej w SPO RZL, w odniesieniu do Działania 2.1 i Działania 2.2. Funkcję Instytucji Zarządzającej SPO RZL pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego⁹.

W systemie wdrażania SPO RZL¹⁰ MEN (Instytucja Wdrażająca) odpowiedzialna jest m. in. za:

- 1) otrzymywanie i formalną kontrolę zgodności wniosków składanych przez potencjalnych odbiorców pomocy z przyjętymi procedurami, zapisami SPO RZL i Uzupełnienia Programu oraz zapisami umowy finansowej działania zawartej

⁹ Do 30 października 2005 r. funkcję Instytucji Zarządzającej SPO RZL pełnił Minister Gospodarki i Pracy.

¹⁰ Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 166, poz. 1743, ze zm.) - rozdział V *Wdrażanie SPO RZL*.

- pomiędzy MEN (Instytucją Wdrażającą) a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego (Instytucją Zarządzającą),
- 2) wybór projektów przeznaczonych do realizacji oraz podpisywanie umów z beneficjentami na podstawie decyzji Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Instytucja Zarządzająca) lub upoważnienia wynikającego z umowy finansowej działania zawartej pomiędzy Instytucją Zarządzającą a MEN (Instytucją Wdrażającą),
 - 3) przedkładanie wniosków o refundację (zestawień wydatków) do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Instytucji Zarządzającej) za pośrednictwem MEN (Instytucji Pośredniczącej) oraz potwierdzanie kwalifikowalności wydatków zgodnie z zapisami umowy finansowania, a także dokonywanie płatności na rzecz ostatecznych odbiorców (beneficjentów),
 - 4) wykrywanie nieprawidłowości i zgłaszanie ich na bieżąco do odpowiednich instytucji zgodnie z systemem raportowania o nieprawidłowościach oraz odzyskiwanie dokonanych płatności od beneficjentów, a także za kontrolę wykorzystania środków oraz kontrolę na miejscu.

Instytucja Pośrednicząca odpowiedzialna jest m. in. za zapewnienie prawidłowości operacji finansowych w ramach SPO RZL poprzez wprowadzenie właściwego systemu zarządzania i kontroli oraz weryfikację i potwierdzanie wniosków o refundację (zestawień wydatków) przedstawionych przez Instytucję Wdrażającą i ich przekazywanie do zatwierdzenia Instytucji Zarządzającej.

Zgodnie z Uzupełnieniem SPO RZL na realizację Działań 2.1 i 2.2 przewidziano środki w kwocie łącznej 728.574.172 euro, z tego wkład wspólnotowy z Europejskiego Funduszu Społecznego w kwocie 546.418.646 euro i krajowy wkład publiczny (z budżetu państwa) o równowartości kwoty 182.155.526 euro. Środki przewidziane na Działania 2.1 i 2.2 stanowią 37,2% środków przewidzianych ogółem na realizację SPO RZL (1.960.110.929 euro).

Okres kwalifikowania wydatków do współfinansowania w ramach SPO RZL, tj. dokonywania wypłat przez bezpośrednich beneficjentów, został ustalony (zgodnie z zasadą n+2) od 1 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2008 r., a następnie przedłużony decyzją Komisji Europejskiej do 30 czerwca 2009 r. W przedłużonym okresie kwalifikowalności realizowano jeden projekt w Działaniu 2.1 pn. *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich*.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 SPO RZL

3.2.1.1. Wydatki na projekty realizowane w ramach Działań 2.1 i 2.2

1. Środki przewidziane na wsparcie w ramach Działań 2.1 i 2.2 w kwocie łącznej 728.574.172 euro, przeliczone na dzień zakończenia realizacji SPO RZL (tj. 30 czerwca 2009 r.) wg notowań Europejskiego Banku Centralnego (po kursie euro w wysokości 4,452 zł), stanowiły równowartość kwoty 3.243.612,2 tys. zł.

2. W Działaniach 2.1 i 2.2 przyjęto do realizacji łącznie 113 projektów, w których założono wydatki w kwocie łącznej 2.874.340,3 tys. zł, co stanowi 88,6% alokacji środków na ww. Działania. Zrealizowano 112 projektów, w których wydatki uznane przez MEN (Instytucję Wdrażającą) za kwalifikowalne w ramach SPO RZL wyniosły łącznie 2.829.466,7 tys. zł¹¹, co stanowi 87,2% alokacji środków na oba ww. Działania.

Alokację i wykorzystanie środków na Działanie 2.1 i Działanie 2.2 przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Działanie 2.1	Działanie 2.2	Razem Działania 2.1 i 2.2
1.	Alokacja środków na Działania w planie finansowym SPO RZL [euro]	278.028.307	450.545.865	728.574.172
2.	Alokacja środków na Działania w przeliczeniu na krajowe środki płatnicze [tys. zł]	1.237.782,0	2.005.830,2	3.243.612,2
3.	Wartość projektów przyjętych do realizacji [tys. zł]	1.223.177,3	1.651.163,0	2.874.340,3
3.1	Wartość projektów realizowanych przez beneficjentów wyłonionych w trybie konkursowym [tys. zł]	551.232,0	1.286,5	552.518,5
3.2	Wartość projektów realizowanych przez MEN i podległe MEN jednostki organizacyjne	671.945,2	1.649.876,6	2.321.821,8
4.	Wydatki na realizację projektów - uznane za kwalifikowalne [tys. zł]	1.207.290,4	1.622.176,3	2.829.466,7
5.	Relacja: poz. 3/2 [%]	98,8	82,3	88,6
6.	Relacja: poz. 4/2 [%]	97,5	80,9	87,2
7.	Relacja: poz. 3.1/3 [%]	45,2	0,1	19,2
8.	Relacja: poz. 3.2/3 [%]	54,9	99,9	80,2

¹¹ Kwota łączna zrealizowanych wydatków w poszczególnych projektach, po pomniejszeniu o uzyskane przychody (zaliczone na zmniejszenie wydatków kwalifikowalnych) oraz o wydatki uznane przez Instytucję Wdrażającą za niekwalifikowalne do refundacji.

Niższy poziom wartości projektów wdrożonych w Działaniu 2.1 i 2.2, w stosunku do dostępnej alokacji środków (o 11,4%) był głównie skutkiem stosowania euro do rozliczeń z Komisją Europejską, a także niskiego zaawansowania realizacji wydatków i ich refundacji w początkowym okresie wdrażania ww. Działań.

3. Na koniec 2007 r. wartość wszystkich projektów edukacyjnych przyjętych do realizacji w Działaniu 2.1 i 2.2, w związku z dopuszczalną nadkontraktacją, przewyższała alokację środków określoną dla tych Działań w okresowych *Ramowych planach realizacji działania*.

MEN (Instytucja Wdrażająca), po dokonanej weryfikacji złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność, przedstawiła do końca 2007 r. do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (Instytucji Zarządzającej) wnioski o refundację w odniesieniu do wydatków zrealizowanych w kwocie 1.493.453,9 tys. zł, stanowiącej 52,8% ogólnej kwoty wydatków w Działaniu 2.1 i 2.2 uznanych przez Instytucję Wdrażającą za kwalifikujące się do finansowania w ramach SPO RZL.

4. Obowiązujący MEN (Instytucję Wdrażającą) poziom zobowiązań i wydatków ogółem w Działaniu 2.1 i 2.2 określany był w *Ramowych planach realizacji działania* w krajowych środkach płatniczych, natomiast do rozliczeń płatności z Komisją Europejską obowiązywało stosowanie euro.

Przesunięcie czasowe między planowaniem alokacji środków na kolejne lata, faktycznym terminem realizacji wydatków w poszczególnych projektach i terminem ich refundacji ze środków wspólnotowych, w sytuacji występujących zmian kursu euro, powodowało rozbieżność w wycenie określonych w euro środków na finansowanie wkładu wspólnotowego w poszczególnych Działaniach i projektach na różnych etapach procesu ich wdrażania i realizacji. Różnice te niwelowało wprowadzenie nadkontraktacji, tj. przyjmowanie do realizacji projektów o wartości przekraczającej wartość zobowiązań określonych na poszczególne lata w *Ramowych planach realizacji Działania*.

Niższy poziom realizacji wydatków ogółem w Działaniach 2.1 i 2.2 (uznanych przez Instytucję Wdrażającą za kwalifikujące się do współfinansowania ze środków wspólnotowych), w stosunku do wartości przyjętych projektów, spowodowany był:

- 1) niezrealizowaniem jednego z wdrożonych projektów,

- 2) zakwalifikowaniem przychodów uzyskanych w ramach części projektów jako pomniejszających kwotę wydatków do współfinansowania ze środków wspólnotowych;
 - 3) uzyskiwaniem w projektach realizowanych przez MEN i podległe jednostki organizacyjne niższych cen dostaw i usług w udzielanych zamówieniach publicznych.
5. Bez ponoszenia wydatków zakończono projekt *Kursy doskonalące dla nauczycieli z zakresu pedagogiki specjalnej*, o planowanej wartości 16.237,4 tys. zł. Projekt ten nie spotkał się z zainteresowaniem nauczycieli ze względu na oferowaną formę szkolenia kursowego, której ukończenie nie wiązało się z nabyciem dodatkowych kwalifikacji nauczycielskich.

W związku z niezrealizowaniem tego projektu MEN wprowadziło możliwość doksztalcania się nauczycieli z zakresu pedagogiki specjalnej w ramach projektu *Studia podyplomowe dla nauczycieli z zakresu drugiego przedmiotu*, uwzględniając w jego zakresie m.in. kierunek pedagogika specjalna.

3.2.1.2. Refundacja ze środków wspólnotowych wydatków na projekty edukacyjne realizowane w ramach Działań 2.1 i 2.2

Wydatki objęte refundacją ze środków wspólnotowych.

1. Do finansowania w ramach SPO RZL Instytucja Zarządzająca zatwierdziła w Działaniach 2.1 i 2.2 wydatki w kwocie łącznie 2.608.922,1 tys. zł, tj. 92,2% wydatków ujętych przez Instytucję Wdrażającą w *Poświadczeniach i zestawieniach wydatków wraz z wnioskiem o refundację* w kwocie 2.829.466,7 tys. zł. Nie uznano do finansowania w ramach SPO RZL zrealizowanych w obu Działaniach wydatków w kwocie 220.959,9 tys. zł, z tego: dokonano korekty finansowej na kwotę 220.526,5 tys. zł w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w realizacji projektów oraz uznano za niekwalifikowalne wydatki w kwocie 433,4 tys. zł¹².

Zmniejszenie kwoty wydatków kwalifikujących się do finansowania w ramach SPO RZL o 220.959,9 tys. zł skutkowało proporcjonalnym zmniejszeniem refundacji

¹² W okresie przeprowadzania kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli, MEN nie dysponowało dokumentami pozwalającymi na ustalenie przyczyn niecertyfikowania wydatków w kwocie ogółem 415.278,27 zł zgłoszonych do refundacji w ramach wniosku nr 51/AR/14/04/2008.

tych wydatków ze środków wspólnotowych o równowartość 165.713,5 tys. zł¹³. Skutkiem tego część przedsięwzięć w ramach zrealizowanych projektów w Działaniu 2.1 i 2.2 została sfinansowana (w kwocie 220.959,9 tys. zł) w całości ze środków krajowych (bez przewidzianego wkładu wspólnotowego).

2. Nieuzyskanie refundacji ze środków wspólnotowych poniesionych wydatków (w kwocie 165.713,5 tys. zł) należy traktować jako utratę dochodów budżetu państwa w zakresie realizacji Działań 2.1 i 2.2¹⁴. Zgodnie bowiem z przepisami art. 200 ust. 4 w związku z art. 5 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych¹⁵, obowiązującymi do końca 2009 r., środki z funduszy strukturalnych stanowią dochody budżetu państwa po ich przekazaniu w złotych na rachunek dochodów budżetu państwa.

Wprowadzenie korekty finansowej.

1. Korekta finansowa w Działaniach 2.1 i 2.2 została wprowadzona decyzją Instytucji Zarządzającej, podjętą w uzgodnieniu z Komisją Europejską, na podstawie art. 39 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych. MEN zostało poinformowane przez Instytucję Zarządzającą o wprowadzeniu korekty finansowej pismem z dnia 18 listopada 2008 r. Korektą finansową objęto wydatki w 12 projektach realizowanych przez MEN:

- 1) w sześciu projektach w Działaniu 2.1 – schemat „b” (*Zakup nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – I, II, III i IV, Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, Edukacyjny portal internetowy*) – korekta w kwocie łącznej 63.818,6 tys. zł,

¹³ Kwotę refundacji wyliczono następująco: (zmniejszenie wydatków w Działaniu 2.1 w kwocie 63.834,5 tys. zł x 74,99%) + zmniejszenie wydatków w Działaniu 2.2 w kwocie 156.710,1 tys. zł x 75%) + (wydatki niecertyfikowane w kwocie 415,3 tys. zł x 74,99%) = 165.713,5 tys. zł.

¹⁴ NIK formułuje ocenę w odniesieniu do skutków braku refundacji wydatków w Działaniach 2.1 i 2.2, nie wypowiadając się w sprawie stopnia wykorzystania wsparcia z Unii Europejskiej ogółem w SPO RZL, nie będącego przedmiotem kontroli.

¹⁵ Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.

- 2) w czterech projektach w Działaniu 2.2 – schemat „a” (*Pracownie komputerowe dla szkół, Wyposażenie CKU, CKP i szkół zawodowych w stanowiska do egzaminów zawodowych – II, III*) – korekta w kwocie łącznej 156.315,7 tys. zł,
- 3) w dwóch projektach w Działaniu 2.2 – schemat „c” (*Kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie ICT, Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu*) – korekta w kwocie łącznej 392,2 tys. zł.

2. Decyzja Instytucji Zarządzającej o wprowadzeniu korekty finansowej była następstwem audytu działań realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, SPO RZL i Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, przeprowadzonego przez Komisję Europejską w II kwartale 2008 r. W zakresie audytu uwzględniono m. in. cztery projekty realizowane w Działaniach 2.1 i 2.2 SPO RZL: *Pracownie komputerowe dla szkół* oraz *Zakup nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – I, II, III*.

W wyniku audytu wskazano na nieprawidłowości o charakterze systemowym, mogące zakłócać konkurencję, polegające na:

- 1) wielokrotnym stosowaniu procedury przyspieszonej w udzielaniu zamówień publicznych, bez uprzedniego ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówień o wartości co najmniej 750 tys. euro w okresie nadchodzących 12 miesięcy;
- 2) ustalanie w umowach z wykonawcami nierealnych terminów realizacji zamówień i ich przedłużanie.

W wyniku audytu wskazano ponadto na nieprawidłowości o charakterze systemowym w zarządzaniu projektami:

- 1) protokoły odbioru wyposażenia podpisywano przed dostawą kompletnych zestawów sprzętu,
- 2) niewystarczająco sprawdzano dokumentację przed dokonaniem płatności na rzecz wykonawców,
- 3) ścieżka audytu była niekompletna,
- 4) wykonawców nie obciążano karami umownymi za opóźnione i niekompletne dostawy i inne nieprawidłowości oraz nie dokonano korekty finansowej kwot

zadeklarowanych Komisji Europejskiej w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami.

W odniesieniu do poszczególnych projektów objętych audytem wskazano ponadto na następujące nieprawidłowości:

- 1) uchybienia w prowadzeniu postępowań o udzielenie zamówień publicznych (brak dokumentacji oszacowania wartości zamówienia w jednym postępowaniu, odrzucenie oferty bez odpowiedniego sprawdzenia w jednym postępowaniu, zbyt szczegółowe specyfikacje techniczne),
- 2) zakup nieodpowiednich środków dydaktycznych,
- 3) niewystarczająca liczba lub niedostateczna jakość szkoleń w zakresie użytkowania zakupionego sprzętu specjalistycznego (do prowadzenia diagnozy i terapii metodami Biofeedback i Tomatisa), mogące skutkować niepełnym jego wykorzystaniem,
- 4) niekompletne dostawy sprzętu.

3. W celu wyeliminowania uchybień i uniknięcia ponownego wystąpienia błędów Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Instytucja Zarządzająca) ustaliła dla MEN „Plan naprawczy dla Działania 2.1 i 2.2 SPO RZL”, obejmujący działania służące usunięciu nieprawidłowości wskazywanych w wyniku kontroli Najwyższej Izby Kontroli, Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie, Komisji Europejskiej i Instytucji Zarządzającej, w odniesieniu do ośmiu projektów obejmujących zakup wyposażenia dydaktycznego¹⁶. Korektę finansową wprowadzono w związku z uznaniem nieusuwalności części nieprawidłowości.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Instytucja Zarządzająca) przyjęło następujący zakres i tryb wprowadzenia korekty finansowej. W odniesieniu do wydatków zgłoszonych Komisji Europejskiej, rozliczonych przez MEN (Instytucję Wdrażającą) we wnioskach o refundację do 30 czerwca 2008 r., dokonano korekty (zmniejszenia) o kwotę 151.291,7 tys. zł, z tego:

¹⁶ Dotyczyło to projektów: *Pracownie komputerowe dla szkół, Wyposażenie bibliotek szkolnych i pedagogicznych w internetowe centra informacji multimedialnej, Wyposażenie w sprzęt komputerowy centrów kształcenia ustawicznego i centrów kształcenia praktycznego, Wyposażenie poradni psychologiczno – pedagogicznych w specjalistyczny sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, Zakup nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – I, II, III, IV.*

- 1) korekta w kwocie 33.732,4 tys. zł w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi przez Najwyższą Izbę Kontroli,
- 2) korekta w kwocie 117.559,3 tys. zł, ustalona w wysokości 10% wartości zadeklarowanych wydatków w ramach umów w sprawie udzielenia zamówienia publicznego, zawartych w wyniku postępowań, w których zastosowano procedurę przyspieszoną,

W odniesieniu do wydatków, które do czasu podjęcia decyzji o korekcie finansowej nie zostały zgłoszone do Komisji Europejskiej, zobowiązano się do odliczenia szacunkowej kwoty 80.559,9 tys. zł w przyszłych wnioskach o refundację, z tego:

- 1) szacowane odliczenie wydatków w kwocie 309,0 tys. zł w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi przez Najwyższą Izbę Kontroli,
- 2) szacowane odliczenie w kwocie 80.250,9 tys. zł, ustalone w wysokości 10% wartości wydatków w ramach umów w sprawie udzielenia zamówienia publicznego, zawartych w wyniku postępowań, w których zastosowano procedurę przyspieszoną.

4. W ustaleniu korekty finansowej uwzględnione zostały wyniki kontroli pn. „Realizacja centralnych zakupów sprzętu komputerowego dla szkół i placówek oświatowych” (nr P/06/162), przeprowadzonej przez NIK w 2006 r. Kontrola obejmowała realizację 10 umów zawartych przez MEN z wykonawcami w ramach czterech projektów: *Pracownie komputerowe dla szkół*, *Wypożyczenie CKU i CKP w sprzęt komputerowy*, *Wypożyczenie poradni psychologiczno-pedagogicznych w specjalistyczny sprzęt komputerowy i oprogramowanie*, *Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych*. Najwyższa Izba Kontroli wskazywała m. in. na następujące nieprawidłowości w realizacji kontrolowanych umów¹⁷:

- 1) dokonywanie płatności wykonawcom bez sprawdzenia przez zamawiającego prawidłowości dostaw sprzętu komputerowego i oprogramowania,

¹⁷ „Informacja o wynikach kontroli realizacji centralnych zakupów sprzętu komputerowego dla szkół i placówek oświatowych”, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2006, str. 2.

- 2) nieegzekwowanie przez zamawiającego kar umownych za nienależyte wykonanie umów,
- 3) wprowadzanie niekorzystnych dla zamawiającego zmian w umowach w sprawie zamówień publicznych,
- 4) nieprzestrzeganie przepisów prawnych w zakresie rachunkowości i udzielania zamówień publicznych,
- 5) przyjęcie nieodpowiedniej organizacji centralnych zakupów sprzętu i oprogramowania oraz brak właściwego nadzoru nad tymi zakupami,
- 6) nierzetelne dokumentowanie wykonania dostaw do ostatecznego odbiorcy, w tym potwierdzanie w protokołach odbioru, przez dyrektorów szkół i placówek oświatowych, danych niezgodnych ze stanem faktycznym.

„Informacja o wynikach kontroli realizacji centralnych zakupów sprzętu komputerowego dla szkół i placówek oświatowych”, sporządzona przez NIK w grudniu 2006 r., została przekazana m. in. Ministrowi Edukacji Narodowej i Ministrowi Rozwoju Regionalnego. Dokonanie korekty finansowej w związku z nieprawidłowościami wskazywanymi przez NIK dopiero po około dwóch latach od ich wykazania świadczy o niewłaściwym wykorzystaniu wyników tej kontroli przez instytucje zaangażowane w zarządzanie Działaniami 2.1 i 2.2 SPO RZL (wdrażająca, pośrednicząca, zarządzająca).

5. Przepisy art. 39 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 stanowią, że Państwa Członkowskie w pierwszej instancji biorą odpowiedzialność za śledzenie nieprawidłowości, działając na podstawie dowodów wszelkich zasadniczych zmian wpływających na charakter lub warunki wykonywania lub nadzorowania pomocy i dokonując wymaganych korekt finansowych. Państwo Członkowskie dokonuje wymaganych korekt finansowych w związku z indywidualnymi lub systemowymi nieprawidłowościami. Korekty dokonywane przez Państwo Członkowskie polegają na anulowaniu całości lub części wkładu Wspólnoty.

Uwolnione w ten sposób fundusze wspólnotowe mogą zostać ponownie wykorzystane przez Państwo Członkowskie na daną pomoc zgodnie z rozwiązaniami, które zostaną określone na podstawie art. 53 ust. 2. Instytucja Zarządzająca dokonała wymaganych korekt finansowych w Działaniu 2.1 i 2.2 dopiero w następstwie audytu przeprowadzonego przez Komisję Europejską, skutkiem czego faktyczne uwolnienie

środków wspólnotowych do ponownego wykorzystania nastąpiło w końcu 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r., kiedy nie było już wystarczającego czasu na ponowne ich zagospodarowanie zgodnie z zasadami realizacji SPO RZL.

Nieprawidłowości w realizacji projektów przez beneficjentów nie uwzględnione na etapie rozliczania płatności okresowych.

1. Ostatnie *Poświadczenia i zestawienia wydatków wraz z wnioskami o refundację* w ramach płatności okresowych zostało złożone przez MEN (Instytucję Wdrażającą) do Instytucji Zarządzającej w dniu 31 lipca 2009 r. - w odniesieniu do Działania 2.1 i w dniu 24 marca 2009 r. – w odniesieniu do Działania 2.2.

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez UKS w Warszawie i NIK stwierdzono nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością wydatków do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej w kwocie ogółem 8.767,6 tys. zł, nieuwzględnione na etapie rozliczania płatności okresowych. Uwzględnienie ich w tej kwocie w procedurze odzyskiwania kwot utraconych z budżetu Unii Europejskiej będzie skutkowało proporcjonalnym zmniejszeniem wykorzystania środków wspólnotowych na finansowanie Działania 2.1 i 2.2 o równowartość kwoty 6.575,6 tys. zł i jednocześnie utratą dochodów budżetu państwa z tytułu braku refundacji wkładu wspólnotowego w tych wydatkach.

2. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli stwierdzono nieprawidłowości w działalności beneficjentów realizujących pięć niżej wymienionych projektów edukacyjnych, skutkujące niekwalifikowalnością wydatków do finansowania ze środków wspólnotowych w kwocie łącznie 5.230,5 tys. zł (tj. 2,2% wartości ogółem kontrolowanych projektów i umów z wykonawcami). Na wydatki te przypada finansowanie ze środków wspólnotowych w kwocie 3.859,8 tys. zł.

2.1. W projekcie pn. *Wszystko zaczyna się od marzeń*, realizowanym przez Gminę i Miasto Warta w ramach Działania 2.1, stwierdzono wydatki niekwalifikowalne w kwocie 581,6 tys. zł. Dotyczyło to wynagrodzeń wypłaconych 10 osobom zatrudnionym na stanowiskach koordynatora projektu i koordynatorów regionalnych projektu. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonywanie tych usług przeprowadzono w trybie uproszczonym na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 8 ustawy

z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁸ (w stanie prawnym obowiązującym do 23 października 2008 r.). W ocenie NIK zadania wykonywane przez koordynatorów projektu, polegające na zarządzaniu realizacją projektu, nie stanowiły usług szkoleniowych lub edukacyjnych, będących podstawą zastosowania uproszczonego trybu postępowania.

Przy założonym w projekcie finansowaniu 75% wydatków ze środków wspólnotowych, uwzględnienie do finansowania z tych środków wydatków nie spełniających warunków kwalifikowalności skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej w równowartości kwoty 436,2 tys. zł.

2.2. W projekcie pn. *Szkoła myśląca o każdym - SMOK*, realizowanym przez Dolnośląskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu w ramach Działania 2.1, stwierdzono wydatki niekwalifikowalne w kwocie 2.065,9 tys. zł. Dotyczyło to nieujęcia w ewidencji finansowo–księgowej beneficjenta części kosztów realizacji projektu, spośród wykazanych we wnioskach o płatność i zatwierdzonych przez MEN (Instytucję Wdrażającą) w rozliczeniu projektu. Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁹ beneficjent zobowiązany był do wprowadzenia do ksiąg rachunkowych właściwego okresu sprawozdawczego każdego zdarzenia gospodarczego, które nastąpiło w ramach realizacji projektu.

Nieujęcie tych wydatków w ewidencji księgowej beneficjenta stanowi niezachowanie odpowiedniego śladu rewizyjnego w systemie zarządzania i kontroli Państwa Członkowskiego, wymaganego na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 438/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 dotyczącego zarządzania i systemów kontroli pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych²⁰.

¹⁸ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, ze zm.

¹⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm.

²⁰ Dz. U. L. 63 z 3.03.2001, s. 21.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 lit. a tego rozporządzenia, ślad rewizyjny jest uważany za odpowiedni, jeżeli pozwala na uzgodnienie bilansów kwot poświadczonych Komisji Europejskiej wraz z indywidualnymi rejestrami wydatków i dokumentów towarzyszących, przechowywanych na poszczególnych poziomach administracyjnych i przez beneficjentów końcowych, a w przypadku gdy ci ostatni nie są odbiorcami końcowymi Funduszy, przez organy lub przedsiębiorstwa prowadzące operacje.

Przy założonym w projekcie finansowaniu 74,99% wydatków ze środków wspólnotowych, uwzględnienie do finansowania z tych środków wydatków nie spełniających warunków kwalifikowalności skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej o równowartości kwoty 1.549,3 tys. zł.

2.3. W projekcie pn. *Idziemy do przedszkola! Małe przedszkola na Dolnym Śląsku*, realizowanym przez Fundację Kalos Kai Agathos z siedzibą we Wrocławiu w ramach Działania 2.1, stwierdzono wydatki niekwalifikowalne w kwocie 36,7 tys. zł. Dotyczyło to niewykazania przez beneficjenta przychodów projektu uzyskanych w formie rzeczowej z tytułu kar umownych od wykonawców, które powinny pomniejszyć kwotę wydatków do współfinansowania ze środków wspólnotowych. Zgodnie z zasadą nr 2, określoną w rozporządzeniu komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z Funduszy Strukturalnych i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1145/2003²¹, przychody uzyskane w związku z realizacją projektu stanowią dochód, który pomniejsza kwotę współfinansowania w ramach Funduszy Strukturalnych.

Przy założonym w projekcie finansowaniu 74,99% wydatków ze środków wspólnotowych, niezaliczenie uzyskanych przychodów na zmniejszenie wydatków kwalifikowalnych skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej o równowartości kwoty 27,5 tys. zł.

2.4. W projekcie pn. *Dziecko sześciolatnie u progu nauki szkolnej*, realizowanym przez Akademię Świętokrzyską w Kielcach (obecnie Uniwersytet Humanistyczno–

²¹ Dz. U. L. 72 z 10.03.2004, s. 66.

Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach) w ramach Działania 2.1, stwierdzono wydatki niekwalifikowalne w kwocie 452,9 tys. zł.

Spowodowane to było naruszeniem obowiązujących w okresie realizacji projektu przepisów w sprawie zamówień publicznych:

- 1) udzieleniem dwukrotnie zamówienia publicznego na usługi transportowe wykonawcy wyłonionemu w trybie przetargu nieograniczonego, którego oferta podlegała odrzuceniu na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo zamówień publicznych,
- 2) niezamieszczeniem w trzech ogłoszeniach w sprawie udzielenia zamówienia publicznego opisu warunków udziału w postępowaniu i sposobu dokonywania oceny ich spełniania oraz terminu związania ofertą, wymaganych na podstawie art. 41 pkt 7 i 11 Prawa zamówień publicznych,
- 3) niezamieszczeniem w protokołach postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego streszczenia oceny i porównania złożonych ofert, wymaganych na podstawie § 2 pkt 13 i § 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego²².

Przy założonym w projekcie finansowaniu 75% wydatków ze środków wspólnotowych, uwzględnienie do finansowania z tych środków wydatków nie spełniających warunków kwalifikowalności skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej o równowartości kwoty 339,7 tys. zł.

2.5. W projekcie *Publikacja materiałów o egzaminach zewnętrznych*, realizowanym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w Warszawie (CKE) w ramach Działania 2.2, stwierdzono wydatki niekwalifikowalne w kwocie 2.093,4 tys. zł.

Dotyczyło to następujących przedsięwzięć w ramach projektu:

- 1) dwukrotnego zlecenia wykonania usług (wykonanie wzoru nadruku na płytach z filmami dla szkół i przygotowanie do druku publikacji o egzaminach zewnętrznych) bez odpowiedniego zastosowania procedur określonych w ustawie

²² Dz. U. Nr 71, poz. 646.

Prawo zamówień publicznych, do czego CKE była zobowiązana na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Za wykonanie zleconych usług wykonawcom wypłacono wynagrodzenie w kwocie łącznie 84,3 tys. zł;

- 2) trzykrotnego zlecenia Gospodarstwu Pomocniczemu Ministerstwa Edukacji Narodowej wykonania usług druku i dystrybucji publikacji o egzaminach zewnętrznych, które powierzone mu zadania zleciło do realizacji innym wykonawcom. Spowodowało to wzrost kosztów projektu wskutek dopuszczalnego uzyskania zysku na każdym poziomie podwykonawstwa, bez wzrostu jakości realizowanych w ten sposób usług. Na tak zleczone usługi CKE wydatkowała łącznie 1.321,5 tys. zł. Zgodnie z pkt 3.1 lit. a zasady nr 1, określonej w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 448/2004, do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych nie kwalifikują się wydatki związane z umowami o podwykonawstwo, które powodują wzrost kosztów realizacji przedsięwzięcia nie zwiększając proporcjonalnie wzrostu jego wartości;
- 3) wypłacenia przedsiębiorcy wynagrodzenia za druk i dystrybucję publikacji o egzaminach zewnętrznych w kwocie 634,6 tys. zł, ustalonej w umowie w sprawie zamówienia publicznego, mimo że część zleconego zadania nie została wykonana. Niewykonanie w pełni zadania przez wykonawcę nastąpiło z winy CKE, która nie dostarczyła wykonawcy zamówienia w ustalonym terminie części przewidzianych do druku publikacji i zrezygnowała z dystrybucji jednego z wydrukowanych biuletynów maturalnych ze względu na dezaktualizację jego treści. W sprawozdaniu końcowym z realizacji projektu CKE poinformowała o pełnym wykonaniu zakresu rzeczowego projektu. Zgodnie z pkt 2.3 zasady nr 1, określonej w załączniku do rozporządzenia Komisji (WE) nr 448/2004, gdy przedsięwzięcia realizowane są w ramach procedur udzielenia zamówień publicznych, płatności deklarowane przez beneficjentów końcowych i płatności salda końcowego są dokumentowane potwierdzeniem odbioru faktury wystawionej zgodnie z podpisanymi umowami. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli warunek ten nie został zachowany, gdyż wystawiona faktura, opiewająca na całość zleconego zadania, wykraczała poza zakres faktycznie zrealizowanej usługi;
- 4) poniesienia wydatków w kwocie 53 tys. zł na przygotowanie trzech numerów czasopisma „Piątka z plusem” (honoraria autorskie za artykuły oraz

przygotowanie redakcyjne czasopism), które nie zostały wydane w ramach projektu, przez co poniesione nakłady nie posłużyły do realizacji celów projektu.

W ocenie NIK wydatki te nie spełniają wymogu efektywnego zarządzania finansami, ponieważ nie zostały spożytkowane dla celów projektu. Zgodnie z wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 2005 r. pt. „Kwalifikowalność wydatków w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich”, zastąpionych w 2008 r. wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego (*Wytyczne w sprawie kwalifikowalności wydatków w ramach SPO RZL*), spełnienie wymogu efektywnego zarządzania finansami jest warunkiem kwalifikowalności wydatków do finansowania w ramach SPO RZL.

Przy założonym w projekcie finansowaniu 75% wydatków ze środków wspólnotowych, uwzględnienie do finansowania z tych środków wydatków nie spełniających warunków kwalifikowalności w kwocie łącznej 2.093,4 tys. zł skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej w równowartości kwoty 1.570,1 tys. zł²³.

3. W drugim kwartale 2009 r. UKS skierował do Ministra Edukacji Narodowej informacje o wynikach kontroli dwóch projektów realizowanych przez MEN w ramach Działania 2.2, w których stwierdzono wydatki niekwalifikowalne do współfinansowania ze środków wspólnotowych w kwocie łącznej 3.537,1 tys. zł.

W projekcie pn. *Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych – I* stwierdzono niekwalifikowalność wydatków w kwocie 1.499,4 tys. zł z powodu niezachowania wymogów efektywnego zarządzania finansami. Stanowi to kwotę wydatków przypadających na koszty kształcenia na studiach podyplomowych 464 osób, których poniesienie nie służyło realizacji celów projektu, gdyż osoby te: nie ukończyły rozpoczętych studiów (424), w chwili rekrutacji na studia nie spełniały założonego w projekcie warunku zajmowania stanowiska nauczyciela gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej (23),

²³ W ustaleniach NIK wykorzystano wyniki kontroli przeprowadzonej w CKE przez Urząd Kontroli Skarbowej w Warszawie w odniesieniu do nieprawidłowości w wydatkowaniu w ramach projektu kwoty 84,3 tys. zł. Na te wydatki przypada proporcjonalnie finansowanie ze środków Unii Europejskiej o równowartości kwoty 63,2 tys. zł.

w trakcie studiów zaprzestały pracy w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (16) lub nie podjęły w ogóle studiów (jedna).

W projekcie pn. *Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu* stwierdzono niekwalifikowalność wydatków w kwocie 2.037,7 tys. zł z powodu niezachowania wymogów efektywnego zarządzania finansami. Stanowi to kwotę wydatków przypadających na koszty kształcenia na studiach podyplomowych 567 osób, które nie ukończyły rozpoczętych studiów, przez co poniesienie tych wydatków nie służyło realizacji celów projektu.

Przy założonym w wymienionych projektach finansowaniu 75% wydatków ze środków wspólnotowych, uwzględnienie do finansowania z tych środków wydatków nie spełniających warunków kwalifikowalności w kwocie łącznej 3.537,1 tys. zł skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej o równowartości kwoty 2.652,8 tys. zł.

Zwiększenie dofinansowania na realizację projektu pn. „Wioska internetowa kształcenie na odległość na terenach wiejskich”.

1. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli w MEN, stwierdzono niezgodne z zasadami realizacji SPO RZL udzielenie dofinansowania w kwocie 91.369,9 tys. zł na realizację projektu pn. *Wioska internetowa kształcenie na odległość na terenach wiejskich*.

W trakcie realizacji projektu MEN (Instytucja Wdrażająca) zaakceptowało zmiany wniosku o dofinansowanie projektu, w wyniku których rozszerzono zakres projektu o utworzenie 364 centrów kształcenia na odległość oraz o przedsięwzięcia polegające na przygotowaniu elementów ogólnokrajowej infrastruktury informatycznej do kształcenia na odległość, które nie były zakładane w pierwotnym wniosku o dofinansowanie projektu. Pierwotnie planowany okres realizacji projektu - od 1 sierpnia 2007 r. do 30 czerwca 2008 r. – został wydłużony do 30 czerwca 2009 r. Ustaloną kwotę dofinansowania na realizację projektu zwiększono z początkowej wartości 49.356,3 tys. zł do 140.726,2 tys. zł, z tego w 2008 r. – o 30.000 tys. zł i w 2009 r. – o 61.369,9 tys. zł (łącznie o 91.369,9 tys. zł).

Na realizację projektu MEN przekazało beneficjentowi dotację rozwojową w przyznanej wysokości, w kwocie łącznej 140.726,2 tys. zł. Udzielenie dotacji rozwojowej w kwocie 91.369,9 tys. zł, w części przypadającej na rozszerzony zakres

rzeczowy projektu, nastąpiło z naruszeniem przepisu art. 208 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Z przepisu tego wynika, że wydatki związane z realizacją programów finansowanych z funduszy strukturalnych są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

2. W Uzupełnieniu SPO RZL dla Działania 2.1 – schemat „a”, w ramach którego projekt został wdrożony, ustalono wymóg konkursowego trybu wyboru projektów. W wyniku przeprowadzonego konkursu został przyjęty do realizacji wniosek o dofinansowanie projektu pn. *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich*, w którym zakładano utworzenie 256 centrów kształcenia na odległość i wydatki kwalifikowalne w kwocie 49.356,3 tys. zł²⁴. Podpisanie umowy o dofinansowanie projektu w dniu 18 września 2007 r. stanowiło potwierdzenie zakończenia postępowania w odniesieniu do tego projektu.

Udzielenie dofinansowania na realizację projektu w kwocie 91.369,9 tys. zł w drodze rozszerzenia zakresu projektu po zakończonym postępowaniu konkursowym należy uznać za naruszenie zasad konkurencji, do zachowania których zobowiązują przepisy art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999.

Zgodnie z *Wytycznymi w sprawie kwalifikowalności wydatków w ramach SPO RZL*, warunkiem kwalifikowalności projektu jest m.in. spójność z SPO RZL i spełnienie szczegółowych zasad określonych dla danego działania w Uzupełnieniu ww. Programu. Oznacza to niekwalifikowalność projektu w części wykraczającej poza zakres objęty konkursem i powoduje brak podstaw do uznania kwalifikowalności wydatków w tej części projektu do finansowania ze środków wspólnotowych.

Przy założonym w projekcie finansowaniu 74,99% wydatków ze środków wspólnotowych, zrealizowanie w ramach projektu wydatków niekwalifikowalnych w kwocie 91.369,9 tys. zł skutkuje powstaniem szkody w budżecie Unii Europejskiej o równowartości kwoty 68.518,3 tys. zł.

²⁴ Po zmianie wniosku o dofinansowanie, w ramach niezmienionej kwoty wydatków (49.356,3 tys. zł), zwiększono planowaną do utworzenia liczbę centrów kształcenia na odległość do 266.

Odpowiedzialność za te nieprawidłowości ponosi dyrektor Biura Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwa Edukacji Narodowej, zatwierdzający zmiany wniosku o dofinansowanie projektu.

3. W wyniku rozszerzenia zakresu projektu pn. *Wioska internetowa kształcenie na odległość na terenach wiejskich* zostały ujęte w nim zadania wykraczające poza zakres wsparcia przewidziany w Uzupełnieniu SPO RZL dla projektów typu *Centra kształcenia na odległość na wsiach* w Działaniu 2.1 – schemat „a”²⁵.

W ramach tego typu projektów przewidziano finansowanie wyposażenia w sprzęt komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem (i dostępem do internetu) oraz wynagrodzeń i szkolenia dla personelu pomagającego klientom w korzystaniu z zasobów centrów. Za zgodne z tak określonym zakresem wsparcia należy uznać utworzenie i finansowanie w okresie realizacji projektu łącznie 630 centrów kształcenia na odległość (266 w ramach wydatków projektu określonych pierwotnie na kwotę 49.356,3 tys. zł i 364 w ramach dokonanego zwiększenia wartości projektu).

Za nie mieszczące się w zakresie wsparcia określonego dla Działania 2.1 – schemat „a” należy uznać, zatwierdzone przez MEN (Instytucję Wdrażającą) w ramach zmian projektu, przedsięwzięcia polegające na przygotowaniu elementów ogólnokrajowej infrastruktury informatycznej do kształcenia na odległość, przygotowanie pakietu zdalnego nauczania, wdrożenie systemu nadzoru nad efektywnością wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego i objęciu okresowym finansowaniem działalności 480 centrów utworzonych w ramach innego projektu (*Internetowe centra edukacyjno-oświatowe na wsi*). Wydatki beneficjenta na realizację wymienionych przedsięwzięć wyniosły łącznie 23.602,7 tys. zł.

Na tworzenie systemu kształcenia na odległość w ramach projektu beneficjent zrealizował wydatki w kwocie łącznej 5.656,1 tys. zł, obejmujące:

- 1) zakup wyposażenia i oprogramowania służącego integracji w skali kraju systemu kształcenia na odległość, które po zakończeniu realizacji projektu przewidziano do przekazania MEN lub podmiotom wskazanym przez MEN, tj.: głównego urządzenia integrującego z systemem zarządzania zdalnym nauczaniem, terminala

²⁵ Rozdział 4.4.3, tabela pt. „Działanie 2.1 – opis Działania”.

- grupowego dużego, 21 terminali grupowych prostych, 5 terminali przenośnych, wielozadaniowego serwera z oprogramowaniem do zarządzania terminalami i kontami użytkowników (3.999,8 tys. zł),
- 2) zakup sprzętu technicznego do platformy edukacyjnej, tj. serwerów z oprogramowaniem do platformy e-learningowej, przewidzianego do przekazania do MEN (1.200 tys. zł),
 - 3) zabezpieczenie funkcjonowania platformy e-learningowej w systemie zdalnego nauczania poprzez zapłacenie za pakiet usług w zakresie obsługi urządzeń związanych z funkcjonowaniem platformy i systemem integracji kształcenia na odległość (w tym opłaty eksploatacyjne, lokalowe i komunalne związane z miejscem, w którym znajduje się platforma) za okres od 1 lipca 2009 r. - nie dłużej niż do 30 czerwca 2010 r. (456,3 tys. zł).
4. Nabyte w ramach projektu pn. *Wioska internetowa kształcenie na odległość na terenach wiejskich* elementy zintegrowanego systemu kształcenia na odległość zagospodarowane zostały następująco:
- 1) terminal grupowy duży, przeznaczony do zdalnego nauczania (wartość 200 tys. zł), został przekazany na własność Gminie Raszyn, wraz z wyposażeniem utworzonego na terenie Gminy centrum kształcenia na odległość;
 - 2) 21 terminali grupowych prostych, przeznaczonych do zdalnego nauczania (wartość 1.469,9 tys. zł), przekazano na własność podmiotów przejmujących centra kształcenia na odległość: gminom (osiem), gminnym ośrodkom kultury (trzy), ochotniczej straży pożarnej (jeden), ośrodkom doradztwa rolniczego (dziewięć); w umowach o współpracy z podmiotami przejmującymi terminale zawarto zobowiązanie dla przejmującego do udostępniania tego sprzętu w celu przekazywania wiedzy i wymiany informacji, po powiadomieniu MEN, na życzenie uprawnionych instytucji, takich jak: Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia z siedzibą w Dąbrowie Górniczej, Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne „Optoland” S.A. w Warszawie Oddział w Gorlicach, organy administracji rządowej, organy administracji samorządowej, instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz edukacji oraz rozwoju wsi, grupy nieformalne mieszkańców terenów wiejskich;

3) pięć terminali przenośnych do zdalnego wideonauczania, obejmujące łącznie 10 zestawów przenośnych do zdalnego nauczania oraz 10 zestawów profesorskich (wartość 450 tys. zł), zostało przekazane pięciu gminom jako wyposażenie przejmowanych centrów kształcenia na odległość; z gminami tymi nie zawarto odrębnych umów w sprawie warunków przekazania terminali przenośnych; terminale przenośne otrzymały m. in. Gmina Raszyn (cztery zestawy przenośne i cztery zestawy profesorskie) - która otrzymała także terminal grupowy duży, oraz Gmina Sękowa (dwa zestawy przenośne i dwa zestawy profesorskie) – która otrzymała także terminal grupowy prosty.

Do dnia 30 października 2009 r. MEN nie wskazało beneficjentowi sposobu zadysponowania pozostałymi elementami tego systemu, tj. urządzeniem integrującym zdalne nauczanie (wydatki w kwocie 880 tys. zł) i systemem zarządzania zdalnym nauczaniem (wydatki w kwocie 999,9 tys. zł). Wyposażenie to wraz ze sprzętem technicznym platformy edukacyjnej zostało zainstalowane w obiektach Telekomunikacji Polskiej SA w Gorlicach i pozostawało we władaniu partnera projektu - Przedsiębiorstwa Telekomunikacyjnego „Optoland” SA w Warszawie Oddział w Gorlicach.

Akceptację przez MEN przekazania części infrastruktury informatycznej przewidzianej jako elementy przyszłego ogólnokrajowego systemu kształcenia na odległość (terminale: grupowy duży, proste i przenośne) oraz zwłokę w zadysponowaniu pozostałymi elementami tego systemu (urządzenie integrujące, system zarządzania, sprzęt techniczny platformy edukacyjnej) należy ocenić jako działanie niecelowe i niegospodarne. Nabyte ze środków publicznych wyposażenie przekazano podmiotom nie zobowiązanym do organizowania i utrzymywania systemu kształcenia na odległość obejmującego cały kraj. Lokalne zastosowanie tego wyposażenia, np. dla potrzeb pojedynczej gminy lub jednego centrum kształcenia na odległość, nie zapewni pełnego wykorzystania możliwości technicznych tych urządzeń.

Przygotowanie pakietu zdalnego nauczania obejmowało głównie opracowanie materiałów dydaktycznych do kształcenia strażaków biorących udział w akcjach ratowniczych i dowódców sekcji strażackich oraz materiałów dydaktycznych dla rolników do kształcenia z zakresu wypełniania wniosków o dotacje obszarowe

i optymalizacji produkcji rolnej. Wydatki beneficjenta no to zadanie wyniosły 7.613,8 tys. zł.

W opinii Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (pismo nr DZF-I-9220-245-MG/09 z dnia 12 lutego 2009 r.) w sprawie proponowanego przez MEN rozszerzenia zakresu projektu *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich* stwierdzono, że nie jest możliwe rozszerzenie projektu o przygotowanie pakietów szkoleń na odległość oraz uruchamianie ich pilotaży, a także objęcie przedmiotowymi szkoleniami osób mieszkających na wsiach (zajmujących się rolnictwem i sadownictwem), gdyż nie wpisują się one w typ projektu, w ramach którego jest on realizowany, a tym samym wydatki z nimi związane nie są kwalifikowalne w ramach SPO RZL. W opinii tej wyrażono akceptację proponowanego rozszerzenia projektu jedynie w zakresie tworzenia nowych centrów kształcenia na odległość.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że wsparcie działań w zakresie przygotowania materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość było możliwe w ramach Działania 2.1 – schemat „b”, gdzie przewidziano realizację projektów typu *Opracowanie metodologii, programów i materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość (poziom ponadgimnazjalny)*.

Wdrożenie systemu nadzoru nad efektywnością wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego i trwałością projektu beneficjent i partner projektu zlecieli umową z dnia 4 czerwca 2009 r. Związkowi Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie. W umowie wykonawca zobowiązał się do nadzoru nad zapewnieniem trwałości projektu przez minimum 5 lat od daty jego zakończenia, w tym dbania o wywiązywanie się z zaleceń MEN (Instytucji Wdrażającej), monitorowania centrów kształcenia na odległość i podejmowania działań prowadzących do usuwania stwierdzanych uchybień w tej działalności oraz okresowych wizytacji we wszystkich centrach kształcenia na odległość, przynajmniej jeden raz w roku lub częściej (w przypadku powtarzających się sygnałów o nieprawidłowym funkcjonowaniu któregośkolwiek z nich).

Nadzór ten przewidziano w odniesieniu do 213 centrów kształcenia utworzonych w ramach projektu *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich* (z ogółem 630 utworzonych w ramach tego projektu) i 480 centrów utworzonych w ramach projektu *Internetowe centra edukacyjno-oświatowe na wsi*.

W umowie ustalono termin realizacji zadania do 22 czerwca 2009 r., a wykonawca zobowiązał się do nieodpłatnego utrzymania wdrożonego systemu przez okres pięciu lat od zakończenia projektu. Wykonawca wystawił w dniu 22 czerwca 2009 r. fakturę za wykonanie zleconej usługi w kwocie 2.000 tys. zł, która została zapłacona w dniu 23 czerwca 2009 r.

NIK zauważa, że wsparcie działań z zakresu jak najpełniejszego wykorzystania środków dla zapewnienia właściwego zarządzania, w tym właściwego zarządzania środkami wspólnotowymi, jest podstawowym celem priorytetu 3. SPO RZL, podczas gdy Działanie 2.1 realizowano w ramach priorytetu 2. SPO RZL.

5. W ramach projektu pn. *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich* wydatkowano 8.332,8 tys. zł na wyposażenie i bieżącą działalność 480 centrów, które utworzono w wyniku projektu *Internetowe centra edukacyjno-oświatowe na wsi*. Obejmowało to: doposażenie centrów w sprzęt techniczny i oprogramowanie, wynagrodzenia personelu centrów, zakup materiałów eksploatacyjnych do zainstalowanych urządzeń i przygotowanie materiałów promocyjnych. W zakresie Działania 2.1 – schemat „a” przewidziano tworzenie centrów kształcenia na odległość, tj. uruchomienie nowej działalności w zakresie kształcenia na odległość, a nie dofinansowywanie już funkcjonującej działalności w tym zakresie.

Wprowadzenie do projektu przedsięwzięć związanych z tworzeniem infrastruktury ogólnokrajowego systemu zdalnego nauczania oraz systemu nadzoru nad efektywnością wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego i trwałością projektu zostało uzgodnione w toku roboczych spotkań przedstawicieli beneficjenta i partnera projektu z dyrektorem Biura Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

NIK nie neguje potrzeby tworzenia ogólnokrajowego systemu kształcenia na odległość, wraz z niezbędną do tego infrastrukturą techniczną, ale wskazuje na zaistniałe nieprawidłowości przy wykorzystaniu w tym celu wsparcia w ramach projektu *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich*. W „Informacji o wynikach kontroli kształcenia osób dorosłych na tle potrzeb rynku

pracy”²⁶, zwrócono uwagę m. in. na celowość wyodrębnienia jednostki odpowiedzialnej za koordynację zadań związanych z upowszechnieniem trybu kształcenia na odległość i koordynowaniem tej działalności w skali kraju.

3.2.2. Efekty realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 SPO RZL

3.2.2.1. Efekty realizacji projektów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 w aspekcie założonych wskaźników monitorowania

1. Założone w Uzupełnieniu SPO RZL efekty realizacji programów edukacyjnych w ramach Działań 2.1 i 2.2 zostały osiągnięte w zakresie uruchomienia alternatywnych form edukacji przedszkolnej, wdrożenia w szkołach programów rozwojowych, utworzenia ośrodków prowadzących kształcenie na odległość i wyposażania szkół w pracownie komputerowe. Nie osiągnięto zamierzonych efektów w zakresie doksztalcania i doskonalenia nauczycieli oraz przygotowania programów dydaktycznych i programów kształcenia.

W wyniku realizacji 112 projektów edukacyjnych w Działaniach 2.1 i 2.2 uzyskano m.in. następujące efekty:

- 1) przeszkolenie na studiach podyplomowych i kursach ogółem 141.856 nauczycieli,
- 2) opracowanie 170 programów dydaktycznych i programów kształcenia (innowacyjne programy kształcenia zawodowego dla szkół ponadgimnazjalnych, programy kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych, programy nauczania w trybie na odległość na wybranych kierunkach studiów wyższych) oraz towarzyszących im materiałów dydaktycznych,
- 3) wdrożenie programów rozwojowych w 3.127 szkołach,
- 4) utworzenie 1.516 centrów kształcenia na odległość na wsiach,
- 5) utworzenie 802 ośrodków alternatywnej edukacji przedszkolnej na wsi,
- 6) dostarczenie do szkół i placówek łącznie 302.598 stanowisk komputerowych wraz z oprogramowaniem biurowym i specjalistycznym (w formie wyposażenia pracowni komputerowych w szkołach, poradni psychologiczno-pedagogicznych,

²⁶ „Informacja o wynikach kontroli kształcenia osób dorosłych na tle potrzeb rynku pracy”, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2009, str. 35-36.

centrów kształcenia ustawicznego i praktycznego, internetowych centrów informacji multimedialnej),

- 7) dostarczenie specjalistycznego wyposażenia do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi do 1.925 szkół,
- 8) wyposażenie w stanowiska do przeprowadzania egzaminów zawodowych 1.720 szkół i ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych;
- 9) przeprowadzenie ogólnokrajowych badań gotowości szkolnej dzieci sześciolletnich oraz umiejętności podstawowych wśród uczniów klas trzecich szkoły podstawowej,
- 10) utrzymanie działalności internetowego portalu edukacyjnego SCHOLARIS,
- 11) utworzenie internetowej bazy danych instytucji akredytowanych oraz przeprowadzenie monitoringu działalności akredytowanych placówek kształcenia ustawicznego.

2. Osiągnięto następujące wskaźniki, określone w Uzupełnieniu SPO RZL dla monitorowania Działań 2.1 i 2.2:

- 1) w trzech projektach typu *Kształcenie na odległość na terenach wiejskich* utworzono łącznie 1.516 ośrodków prowadzących kształcenie na odległość, przy zakładanej docelowo liczbie 250 placówek oferujących kształcenie na odległość,
- 2) przy zakładanym włączeniu 9% ogółu szkół w realizację programów rozwojowych, projektami typu *Dotacje dla szkół na projekty rozwojowe* objęto 3.127 szkół, tj. 10,8% ogólnej liczby 28.957 czynnych szkół dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2008/2009,
- 3) przy zakładanej liczbie 13.000 placówek edukacyjnych działających na rzecz zwiększenia dostępu do edukacji, działania o zróżnicowanym zakresie wdrożono w 14.059 jednostkach, z tego: utworzono 802 ośrodki alternatywnej edukacji przedszkolnej, utworzono 1.516 centrów kształcenia na odległość, wyposażono 11.741 internetowych centrów informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych,
- 4) w projekcie typu *Pracownie komputerowe dla szkół* wyposażono ogółem 19.954 szkół, tj. 54,9% ogólnej liczby 36.359 szkół dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych w roku szkolnym 2008/2009, przy zakładanym docelowo wyposażeniu

w stanowiska komputerowe 33% szkół, oraz 186,5% zakładanej liczby 10.700 szkół do wyposażenia w stanowiska komputerowe,

- 5) w projekcie pn. *Pracownie komputerowe dla szkół* zakupiono 249.013 stanowisk komputerowych, przy zakładanym docelowo wyposażeniu szkół w 200.000 stanowisk komputerowych,
- 6) w roku szkolnym 2008/2009 w szkołach przypadało 12 uczniów na jeden komputer z dostępem do internetu²⁷, przy zakładanym docelowo wskaźniku 15 uczniów na jeden komputer i stanie 42 uczniów na jeden komputer w roku bazowym 2001/2002.

Nie osiągnięto następujących wskaźników monitorowania określonych w Uzupełnieniu SPO RZL:

- 1) w 17 projektach szkoleniowych przeszkolono ogółem 141.856 nauczycieli²⁸, tj. 88,7% zakładanej docelowo liczby 160.000 nauczycieli przeszkolonych;
- 2) w trzech projektach szkoleniowych uwzględniających w programie kształcenia wykorzystanie technik informacyjnych i komunikacyjnych w nauczaniu (*Kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie ICT, Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie ICT, języków obcych oraz drugiego przedmiotu, Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie drugiego przedmiotu*) kształcenie ukończyło 36.962 nauczycieli spośród 41.563 przyjętych, tj. 88,9%, przy zakładanym wskaźniku ukończenia szkoleń przez 90% osób przyjętych; liczba osób, które ukończyły kształcenie w tym zakresie stanowi 7,5% ogólnej liczbie 495.105 nauczycieli w kraju w roku szkolnym 2008/2009, przy zakładanym docelowo przeszkoleniu 9,8% spośród ogółu nauczycieli;

²⁷ W ramach Działów 2.1 i 2.2 SPO RZL wyposażanie szkół w sprzęt komputerowy, powiązane z podłączeniem do sieci internetowych, realizowano w następujących projektach: *Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, Pracownie komputerowe dla szkół, Wyposażenie CKU i CKP w sprzęt komputerowy*.

²⁸ Obejmuje to nauczycieli, którzy ukończyli następujące formy szkoleń: studia podyplomowe w zakresie nauczania drugiego przedmiotu (20.056), studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego (3.670), studia podyplomowe przygotowujące kadre do kształcenia na odległość (966), kursy w zakresie technik informacyjnych i komunikacyjnych (16.906), kursy w zakresie języków obcych (28.320), kursy z zakresu szkolnictwa zawodowego (1.554), szkolenia dla kadry prowadzącej postępowanie akredytacyjne (200), szkolenia przygotowujące do prowadzenia egzaminów zewnętrznych (70.184).

- 3) w projekcie *Kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie języków obcych* szkolenia ukończyło 28.320 nauczycieli (spośród 29.776 przyjętych), tj. 5,7% ogólnej liczby 495.105 nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009, przy zakładanym docelowo udziale w takim doskonaleniu 6,8% ogółu nauczycieli;
- 4) doksztalcanie i doskonalenie zawodowe w zakresie wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych, języków obcych, nauczania drugiego przedmiotu, pedagogiki specjalnej, metodyki przedmiotów zawodowych oraz pełnienia roli doradcy zawodowego ukończyło łącznie 70.506 nauczycieli²⁹, tj. 14,2% ogólnej liczby 495.105 nauczycieli w roku szkolnym 2008/2009, przy zakładanym docelowo przeszkoleniu w tym zakresie 34,3% ogółu nauczycieli;
- 5) w 12 projektach przygotowano łącznie 170 programów nauczania wraz z towarzyszącymi im materiałami dydaktycznymi³⁰, tj. 37% zakładanej docelowo liczby 460 programów dydaktycznych i programów kształcenia.

3. W Uzupełnieniu SPO RZL przyjęto wskaźniki monitorowania nieadekwatne do zakresu i charakteru przedsięwzięć realizowanych w Działaniach 2.1 i 2.2, bowiem nie objęto nimi wszystkich obszarów wsparcia w ramach tych Działań, a w przypadku komputeryzacji szkół zawężono obszar monitorowania do jednego projektu (*Pracownie komputerowe dla szkół*), bez uwzględnienia wpływu na ten stan rezultatów innych projektów realizowanych w ramach SPO RZL i działań realizowanych poza tym programem.

Poza zakresem monitorowania pozostawały niżej wymienione działania, w których wydatki kwalifikowalne wyniosły łącznie 686.224,5 tys. zł, tj. 24,3% zrealizowanych wydatków kwalifikowalnych w Działaniach 2.1 i 2.2:

²⁹ Obejmuje to nauczycieli, którzy ukończyli następujące formy szkoleń: studia podyplomowe w zakresie nauczania drugiego przedmiotu (20.056), studia podyplomowe w zakresie doradztwa zawodowego (3.670), kursy w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (16.906), kursy w zakresie języków obcych (28.320), kursy z zakresu szkolnictwa zawodowego (1.554).

³⁰ Obejmuje to: 10 projektów typu *Opracowanie programów nauczania do kształcenia na odległość na wybranych kierunkach i specjalnościach studiów wyższych* - 16 programów, *Przygotowanie innowacyjnych programów do kształcenia zawodowego* - 131 programów, *Opracowanie metodologii, programów i materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość (poziom ponadgimnazjalny)* - 23 programy.

- 1) dostarczanie do szkół i placówek sprzętu i pomocy dydaktycznych ułatwiających kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (wydatki kwalifikowalne w kwocie 464.968 tys. zł)³¹;
- 2) wyposażanie centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego i szkół zawodowych w stanowiska do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych (wydatki kwalifikowalne w kwocie 132.939,7 tys. zł)³²;
- 3) wyposażanie centrów kształcenia ustawicznego i praktycznego, poradni psychologicznych-pedagogicznych oraz komisji egzaminacyjnych w sprzęt komputerowy (wydatki kwalifikowalne w kwocie 52.852,4 tys. zł)³³;
- 4) utworzenie portalu edukacyjnego SCHOLARIS (wydatki kwalifikowalne w kwocie 17.770,3 tys. zł)³⁴;
- 5) przeprowadzanie badań edukacyjnych (wydatki kwalifikowalne w kwocie 12.639,8 tys. zł)³⁵;
- 6) opracowanie i upowszechnienie materiałów informacyjnych dla uczniów i nauczycieli (wydatki kwalifikowalne w kwocie 4.608,9 tys. zł)³⁶;
- 7) działania na rzecz budowy systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych (wydatki kwalifikowalne w kwocie 445,4 tys. zł)³⁷.

³¹ Projekty: *Zakup nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – I, II, III, IV.*

³² Projekty: *Wyposażenie CKU, CKP i szkół zawodowych w stanowiska do egzaminów zewnętrznych – I, II, III.*

³³ Projekty: *Wyposażenie CKU i CKP w sprzęt komputerowy, Wyposażenie poradni psychologiczno-pedagogicznych w specjalistyczny sprzęt komputerowy i oprogramowanie, Modernizacja wyposażenia Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych w sprzęt komputerowy i oprogramowanie.*

³⁴ Projekt: *Edukacyjny portal internetowy.*

³⁵ Projekty: *Dziecko sześciolatnie u progu nauki szkolnej, Badanie gotowości szkolnej 6-latków, Badania dotyczące wyników egzaminów zewnętrznych, Badanie umiejętności podstawowych wśród uczniów trzeciej klasy szkoły podstawowej.*

³⁶ Projekty: *Publikacje materiałów o egzaminach zewnętrznych, Opracowanie i upowszechnianie materiałów metodycznych i dydaktycznych do planowania kariery zawodowej uczniów.*

³⁷ Projekt *Budowa systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych.*

3.2.2.2. Rezultaty uzyskane w wyniku realizacji skontrolowanych projektów edukacyjnych

1. W objętych badaniami 21 projektach edukacyjnych, z wyłączeniem jednego przypadku, osiągnięto rezultaty zakładane we wnioskach o dofinansowanie projektu.

W wyniku realizacji ww. projektów, kosztem 234.300,8 tys. zł, uzyskano następujące efekty:

- 1) na studiach podyplomowych przygotowano 2.431 nauczycieli w zakresie prowadzenia kształcenia na odległość, nauczania drugiego przedmiotu oraz prowadzenia doradztwa zawodowego (łącznie w ramach czterech kontrolowanych umów ze szkołami wyższymi),
- 2) przeszkolono około 15 tys. nauczycieli egzaminatorów do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w szkołach (w ramach zrealizowanego przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Krakowie projektu *Przygotowanie nauczycieli do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych*),
- 3) opracowano i dostarczono do ok. 15 tys. szkół i instytucji związanych z organizacją egzaminów zewnętrznych materiały informacyjne o egzaminach zewnętrznych: 22 biuletyny maturalne, 15 broszur o egzaminach zawodowych, jeden zestaw wzorów matematycznych, trzy rodzaje plakatów, trzy numery czasopisma i trzy filmy (w ramach projektu *Publikacja materiałów o egzaminach zewnętrznych*),
- 4) uruchomiono 156 ośrodków edukacji przedszkolnej dla dzieci w wieku 3-5 lat w miejscowościach, w których nie funkcjonują przedszkola (łącznie w czterech projektach typu *Alternatywne formy edukacji przedszkolnej*),
- 5) wdrożono programy rozwojowe w 691 szkołach (łącznie w 8 projektach typu *Dotacje dla szkół na projekty rozwojowe*),
- 6) uruchomiono 630 centrów kształcenia na odległość na wsiach (w ramach projektu *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich*),
- 7) przeprowadzono ogólnokrajowe badanie stopnia przygotowania do edukacji szkolnej dzieci sześciolletnich (w ramach projektu *Dziecko sześciolletnie u progu edukacji szkolnej*),

- 8) opracowano programy nauczania oraz materiały dydaktyczne do kształcenia w trybie na odległość na kierunku ekonomia na studiach niestacjonarnych I i II stopnia (w ramach projektu *E-ekonomia – studia bez barier*).

Wykaz kontrolowanych projektów edukacyjnych i efekty ich realizacji przedstawia załącznik nr 5.3. do *Informacji*.

Nie wykonano zakładanych przedsięwzięć w projekcie *Publikacja materiałów o egzaminach zewnętrznych*, realizowanym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

Spośród przewidzianych we wniosku o dofinansowanie materiałów informacyjnych, nie wydano: pięciu biuletynów maturalnych, pięciu broszur o egzaminie zawodowym i jednego numeru czasopisma „Piątka z plusem” oraz nie przygotowano do wydania kolejnych trzech numerów tego czasopisma. Ograniczona realizacja zakresu rzeczowego projektu, w stosunku do założonego we wniosku o dofinansowanie, nie spowodowała proporcjonalnego zmniejszenia wydatków, bowiem z planowanych wydatków na pełną realizację projektu w kwocie 4.077 tys. zł wykonano wydatki w kwocie 4.028 tys. zł, tj. 98,8%.

2. W studiach podyplomowych przeprowadzonych przez Uniwersytet Warszawski (dla 297 osób) w ramach projektu *Przygotowanie kadry do prowadzenia kształcenia ustawicznego na odległość* nie zapewniono kadry dydaktycznej o wymaganych umową kwalifikacjach i nie zachowano dopuszczalnej liczebności grup zajęciowych. Spośród 43 osób prowadzących zajęcia ćwiczeniowe z przedmiotów objętych programem studiów podyplomowych, 34 osoby (79%) nie spełniały wymogu zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego (prowadzenie tych zajęć powierzono pracownikom nie będącym nauczycielami akademickimi). Określoną umową dopuszczalną liczebność grup zajęciowych przekroczono w przypadku trzech z 20 grup laboratoryjnych i czterech z dziewięciu grup seminaryjnych.

3. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na występujące problemy w wykorzystywaniu rezultatów projektów po zakończeniu ich realizacji.

3.1. W okresie od 1 maja do 31 sierpnia 2006 r. zrealizowano 10 projektów konkursowych typu *Opracowanie programów nauczania do kształcenia na odległość na wybranych kierunkach i specjalnościach studiów wyższych*, w wyniku których beneficjenci przygotowali łącznie 16 programów studiów wraz z pakietami edukacyjnymi do kształcenia na odległość na pięciu kierunkach studiów

niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, kosztem łącznie 22.653,8 tys. zł. Dotyczyło to kierunków: ekonomia – w pięciu projektach, informatyka – w dwóch projektach oraz rolnictwo, ochrona środowiska, turystyka i rekreacja – po jednym projekcie.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli niecelowe było przyjmowanie do realizacji projektów powtarzających się w zakresie kierunków studiów, tj. ekonomii i informatyki. Celowe byłoby wykorzystanie środków przeznaczonych na ten typ projektów na opracowanie programów studiów w trybie na odległość dla jak największej liczby kierunków, z udostępnieniem ich do wykorzystania i ewentualnej adaptacji do własnych potrzeb wszystkich szkół wyższych prowadzących dany kierunek studiów. Z ustaleń kontroli przeprowadzonej w Uniwersytecie Łódzkim w odniesieniu do projektu *E-ekonomia – studia bez barier* wynika, że projektodawca założył udostępnienie opracowanych programów studiów i pakietów edukacyjnych wszystkim szkołom wyższym prowadzącym kierunek ekonomia.

Na podstawie informacji uzyskanych z wszystkich 10 szkół wyższych realizujących te projekty (w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK³⁸) stwierdzono, że tylko dwie z nich wdrożyły studia wyższe w oparciu o opracowane programy, na których w roku akademickim 2008/2009 (II semestr) studiowało łącznie 329 osób³⁹. W przypadku trzech szkół wyższych opracowane w ramach projektów pakiety edukacyjne do kształcenia na odległość wykorzystywano w części do wspomagania kształcenia na prowadzonych tradycyjnie studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. W okresie trzech lat następujących po zakończeniu realizacji projektów, tylko trzy szkoły wyższe realizujące projekty proponowały w swojej corocznej ofercie rekrutacyjnej studia w trybie na odległość, a jedna - tylko w jednym roku (pozostałe sześć szkół wyższych w ogóle nie proponowało tego trybu studiów).

Niezachowanie trwałości rezultatów zrealizowanych 10 projektów wynikało z akceptowania do realizacji wniosków projektodawców bez weryfikowania

³⁸ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.).

³⁹ Studia w trybie na odległość prowadzono w Polsko-Japońskiej Wyższej Szkole Technik Komputerowych w Warszawie (na kierunku informatyka) i Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu w Szczecinie (na kierunku ekonomia).

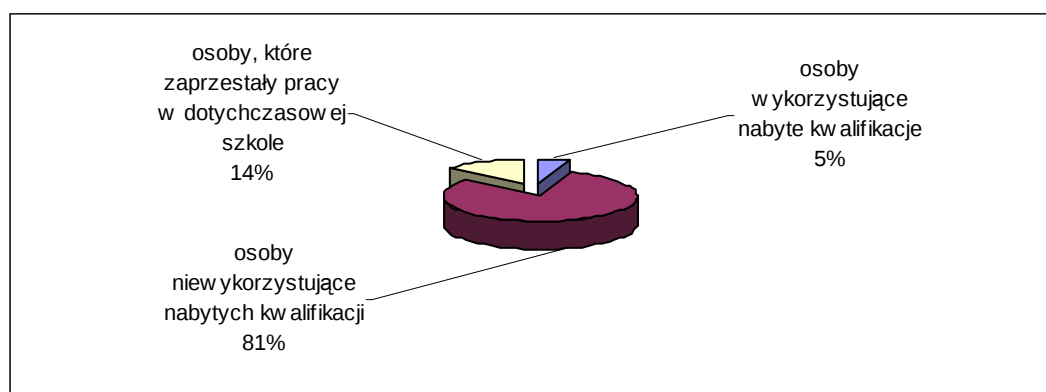
prawdziwości zawartych w nich diagnoz zainteresowania projektowanym trybem studiów na odległość oraz nieokreślenie w umowach o dofinansowanie projektów konsekwencji niezachowania deklarowanej trwałości rezultatów projektu po jego zakończeniu. Kontrola realizacji przez Uniwersytet Łódzki projektu *E-ekonomia – studia bez barier* wykazała, że:

- 1) we wniosku o dofinansowanie projektodawca deklarował przeprowadzenie diagnozy zapotrzebowania na studia prowadzone w trybie na odległość, przedstawiał wyniki badań własnych potwierdzające zainteresowanie takimi studiami i przewidywał, że w pierwszym roku po zakończeniu projektu studia prowadzone na kierunku ekonomia w trybie na odległość podejmie 250 osób;
- 2) w faktycznym wykonaniu, senat Uniwersytetu Łódzkiego podjął uchwałę w sprawie naboru na pierwszy rok studiów na kierunku ekonomia w trybie na odległość dopiero od roku akademickiego 2008/2009, tj. w trzecim roku akademickim od zakończenia projektu; studiów takich nie uruchomiono, ponieważ nie zgłosiła się wystarczająca liczba kandydatów;
- 3) we wniosku o dofinansowanie projektodawca deklarował, że po zakończeniu projektu jego rezultaty będą nadal wykorzystywane poprzez prowadzenie studiów na odległość, ale w umowie o dofinansowanie, sporządzonej zgodnie z obowiązującym wzorem, nie określono żadnej odpowiedzialności beneficjenta w przypadku niespełnienia tej deklaracji;
- 4) we wniosku o dofinansowanie projektodawca zakładał upowszechnienie opracowanych w projekcie programów nauczania i pakietów edukacyjnych wśród 70 szkół wyższych; faktycznie o udostępnienie opracowanych w ramach projektu materiałów zwróciły się do Uniwersytetu Łódzkiego cztery szkoły wyższe, ale żadna z nich nie wdrożyła takich studiów.

3.2. W okresie od 17 października 2005 r. do 30 września 2008 MEN zrealizowało projekt *Przygotowanie kadry do prowadzenia kształcenia na odległość*, polegający na zorganizowaniu studiów podyplomowych dla nauczycieli przygotowujących do prowadzenia tego trybu kształcenia, kosztem 6.722,8 tys. zł. Uniwersytet Warszawski wraz z pięcioma innymi szkołami wyższymi przeprowadził zlecone w ramach projektu studia podyplomowe w okresie od maja 2007 r. do czerwca 2008 r.

Na podstawie informacji uzyskanych w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK ze szkół i placówek zatrudniających (losowo wybrane) 154 osoby uczestniczące w tych studiach podyplomowych stwierdzono, że w roku szkolnym 2008/2009 tylko ośmiu osobom powierzono w ich miejscu zatrudnienia zajęcia w formach prowadzonych w trybie na odległość, 124 osobom takich zajęć nie powierzono, a 22 osoby zaprzestały pracy w jednostkach, w których byli zatrudnieni w czasie odbywania studiów podyplomowych.

Strukturę procentową wyników badania przedstawia poniższy wykres.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli świadczy to o nieefektywnym wykorzystaniu środków przeznaczonych na ten projekt, bowiem specjalistyczne przygotowanie uzyskane przez nauczycieli w ramach studiów podyplomowych nie znalazło praktycznego wykorzystania. W ten sposób zorganizowane w ramach projektu studia podyplomowe miały dla większości uczestników charakter doskonalenia zawodowego, a nie dokształcania dla osób praktycznie związanych z prowadzeniem kształcenia na odległość.

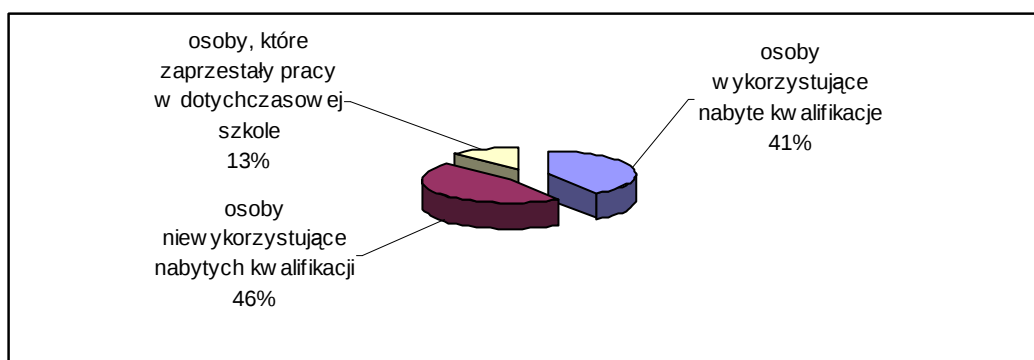
Spowodowane to było dopuszczeniem do udziału w studiach podyplomowych wszystkich zainteresowanych nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych, bez ograniczenia tej formy doskonalenia do nauczycieli szkół dla dorosłych i placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego, w których przewidziana jest możliwość prowadzenia zajęć szkolnych i form pozaszkolnych w trybie na odległość. Na studia podyplomowe zorganizowane w ramach projektu przyjęto ze szkół dla młodzieży łącznie 701 nauczycieli, tj. 56,7% ogólnej liczby przyjętych (1.237 osób).

3.3. W okresie od 5 kwietnia 2004 r. do 30 czerwca 2008 r. MEN zrealizowało dwa projekty polegające na organizacji studiów podyplomowych dla nauczycieli

przygotowujących do nauczania drugiego przedmiotu, kosztem łącznie 107.568,3 tys. zł.

Organizację studiów podyplomowych dla 970 nauczycieli zlecono umową m. in. Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu (w ramach projektu *Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie drugiego przedmiotu*). Zostały one przeprowadzone w okresie od maja 2007 r. do marca 2008 r. Na podstawie informacji uzyskanych w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK ze szkół i placówek zatrudniających (losowo wybranych) 192 nauczycieli uczestniczących w tych studiach stwierdzono, że w roku szkolnym 2008/2009 zajęcia edukacyjne z przedmiotów, do których uzyskali kwalifikacje w wyniku ukończenia studiów podyplomowych, powierzono 78 nauczycielom w ich miejscu zatrudnienia, 89 nauczycielom takich zajęć nie powierzono, a 25 nauczycieli zaprzestało pracy w szkołach, w których byli zatrudnieni w czasie odbywania studiów podyplomowych. Według wyjaśnień dyrektorów szkół udzielających informacji, spowodowane to było brakiem zapotrzebowania szkół na nauczycieli z kwalifikacjami, jakie nabywali oni w wyniku ukończenia studiów podyplomowych.

Strukturę procentową wyników badania przedstawia poniższy wykres.

W założeniach realizowanych projektów przewidziano rekrutację na studia wszystkich zainteresowanych nauczycieli, bez uzależniania udziału nauczyciela w studiach od potwierdzenia faktycznych potrzeb przez dyrektora szkoły zatrudniającej nauczyciela bądź organ prowadzący szkołę. W ten sposób nauczyciele mieli swobodę w decydowaniu o podjęciu studiów podyplomowych i wyborze kierunku studiów (drugiego przedmiotu nauczania), ale nie zapewniono efektywnego wykorzystania środków na realizację projektu, bowiem w znacznej części uczestnicy studiów podyplomowych nie wykorzystywali w praktyce nabytych kwalifikacji.

3.4. W okresie od 5 kwietnia 2004 r. do 30 września 2008 r. MEN zrealizowało dwa projekty polegające na organizacji studiów podyplomowych przygotowujących nauczycieli do roli doradcy zawodowego, kosztem łącznie 16.014,3 tys. zł.

Organizację studiów podyplomowych dla łącznie 704 nauczycieli zlecono na podstawie dwóch umów m. in. Uniwersytetowi Opolskiemu, w ramach obu projektów. Studia te były prowadzone przez Uniwersytet Opolski w latach akademickich 2005/2006 i 2006/2007, działający w konsorcjach odpowiednio z Uniwersytetem Wrocławskim oraz Wyższą Szkołą Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim.

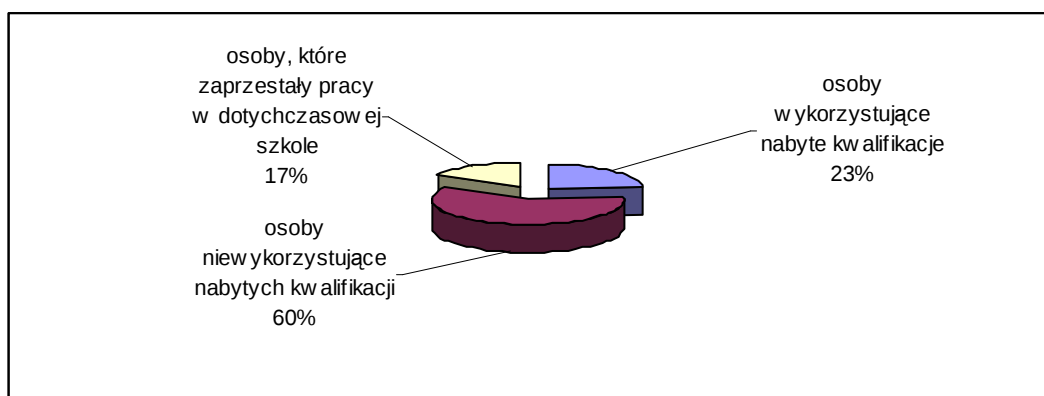
Na podstawie informacji uzyskanych w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK ze szkół i placówek zatrudniających 108 nauczycieli⁴⁰ uczestniczących w tych studiach stwierdzono, że w roku szkolnym 2008/2009 zadania szkolnego doradcy zawodowego powierzono 25 nauczycielom w ich miejscu zatrudnienia, 65 nauczycielom takich zadań nie powierzono, a 18 nauczycieli zaprzestało pracy w szkołach, w których byli zatrudnieni w czasie odbywania studiów podyplomowych.

Szczególna sytuacja wystąpiła w badanej grupie nauczycieli ze szkół w Ostrowcu Świętokrzyskim, gdzie z siedmiu szkół w studiach podyplomowych uczestniczyło łącznie 41 nauczycieli, z których w drugim roku od zakończenia studiów tylko jeden nauczyciel otrzymał przydział zajęć na stanowisku szkolnego doradcy zawodowego⁴¹.

⁴⁰ Próba 108 badanych nauczycieli obejmuje 32 nauczycieli wybranych losowo oraz 76 nauczycieli wybranych celowo wg kryterium uczestnictwa w studiach podyplomowych jednocześnie dwóch i więcej nauczycieli z tej samej szkoły.

⁴¹ W liczbie 41 nauczycieli ze szkół w Ostrowcu Świętokrzyskim było po dwóch i więcej nauczycieli z następujących szkół: Publiczne Gimnazjum Nr 1 (czterech), Publiczne Gimnazjum Nr 3 (dziewięciu), Publiczne Gimnazjum Nr 4 (czterech), Zespół Szkół Nr 4 (dziewięciu), II Liceum Ogólnokształcące (pięciu), III Liceum Ogólnokształcące (trzech), IV Liceum Ogólnokształcące (siedmiu).

Strukturę procentową wyników badania przedstawia poniższy wykres.

Świadczy to o nieefektywnym wykorzystaniu środków przeznaczonych na ten projekt, bowiem specjalistyczne przygotowanie uzyskane przez nauczycieli w ramach studiów podyplomowych nie znalazło praktycznego wykorzystania poprzez ich zatrudnienie na stanowisku doradcy zawodowego. Według wyjaśnień dyrektorów szkół udzielających informacji, nie tworzenie w szkołach stanowiska doradcy zawodowego, mimo zatrudniania nauczyciela przygotowanego do tych zadań na studiach podyplomowych, wynikało z niewyasygnowania przez organy prowadzące szkoły środków na ten cel.

Zauważyć należy, że z przepisów § 15 ust 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴² wynika możliwość tworzenia w szkole stanowiska szkolnego doradcy zawodowego, ale nie jest to obligatoryjne. W realizowanych projektach nie zakładano uzależnienia udziału nauczyciela w studiach podyplomowych od potwierdzonych możliwości organu prowadzącego szkołę do zatrudnienia nauczyciela na stanowisku szkolnego doradcy zawodowego i nie zakładano ograniczenia liczby uczestników studiów z jednej szkoły.

Skutkiem tego była pełna otwartość studiów podyplomowych dla wszystkich zainteresowanych nauczycieli i niedostosowanie rozmiarów kształcenia nauczycieli do zróżnicowanych możliwości organów prowadzących szkoły do wykorzystania nabytego przez nauczycieli specjalistycznego przygotowania.

⁴² Dz. U. Nr 11, poz. 114.

3.5. W wyniku realizacji przyjętych w trybie konkursowym 19 projektów typu *Alternatywne formy edukacji przedszkolnej* utworzono łącznie 802 ośrodki edukacji przedszkolnej na wsiach dla dzieci w wieku 3-5 lat, kosztem łącznie 54.997,3 tys. zł. Spośród łącznie 156 ośrodków przedszkolnych utworzonych w objętych kontrolą czterech projektach tego typu, których realizacja została zakończona w I półroczu 2008 r., przez rok szkolny 2008/2009 nadal prowadzona była działalność 140 ośrodków, tj. 89,7%. Wyposażenie nabyte w ramach projektów na potrzeby ośrodków przedszkolnych, które zaprzestały działalności pozostało we władaniu beneficjentów poszczególnych projektów lub jednostek samorządu terytorialnego współpracujących z beneficjentami przy tworzeniu ośrodków przedszkolnych na ich terenie. Na przykład, w projekcie *Idziemy do przedszkola! Małe przedszkola na Dolnym Śląsku* wyposażenie każdego z ośrodków przedszkolnych, które zaprzestały działalności po zakończeniu realizacji projektu, miało wartość (w cenach nabycia) ok. 20 tys. zł.

3.6. W wyniku realizacji przyjętych w trybie konkursowym 38 projektów typu *Dotacje dla szkół na projekty rozwojowe* uruchomiono różne działania rozwojowe w łącznie 3.127 szkołach, kosztem łącznie 223.148,6 tys. zł. Na podstawie informacji uzyskanych w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK z 220 szkół uczestniczących w realizacji objętych kontrolą ośmiu projektów tego typu, których realizacja została zakończona w I półroczu 2008 r., w II semestrze roku szkolnego 2008/2009 wdrożone w ramach projektów formy rozwojowe dla uczniów kontynuowało 195 szkół, z tego 19 w zbliżonym wymiarze zajęć i 176 w zmniejszonym wymiarze zajęć, a 25 nie kontynuowało przyjętych w ramach projektów form rozwojowych⁴³.

Z wyjaśnień składanych przez dyrektorów szkół udzielających informacji wynika, że spowodowane to było brakiem środków na dalsze finansowanie wdrożonych form rozwojowych po zakończeniu projektów.

⁴³ Do oceny przyjęto zmianę zakresu realizowanych w szkole w II semestrze roku szkolnego 2007/2008 (w trakcie realizacji projektów) i II semestrze roku szkolnego 2008/2009 (następującym po zakończeniu realizacji projektów), powszechnie występujących w projektach, następujących form edukacyjnych: zajęć pozalekcyjnych i zajęć pozaszkolnych (określonych godzinowo w wymiarze tygodniowym), liczby uczniów uczestniczących w wycieczkach szkolnych (ogółem w ciągu semestru), liczby uczniów uczestniczących w wyjazdach zbiorowych do teatrów i kin (ogółem w ciągu semestru).

4. W Uzupełnieniu SPO RZL dla Działań 2.1 i 2.2 przewidziano łącznie 10 zakresów wsparcia, w których wyróżniono 29 obszarów i odpowiadających im typów projektów, na które to wsparcie przewidziano⁴⁴. W zakresie zrealizowanych projektów nie uwzględniono jednego z obszarów wsparcia w zakresie *Rozwoju systemu kształcenia ustawicznego dorosłych*. Nie wdrożono żadnego projektu typu *Przeprowadzenie badań dotyczących efektywności kształcenia na odległość*, przewidzianych w Działaniu 2.1 – schemat „c”.

5. Zaniechanie wykorzystania wsparcia na zbadanie efektywności kształcenia na odległość było niecelowe. W okresie od 1 maja do 31 sierpnia 2006 r. zrealizowano 10 projektów typu *Opracowanie programów nauczania do kształcenia na odległość na wybranych kierunkach i specjalnościach studiów wyższych*, których rezultaty nie zostały efektywnie wykorzystane po zakończeniu ich realizacji (zagadnienie opisane w pkt 3.1. w rozdziale 3.2.2.2 Informacji). W Uzupełnieniu SPO RZL, poza badaniem ogólnego rezultatu w postaci liczby opracowanych programów kształcenia, nie przyjęto wskaźników monitorowania odnoszących się bezpośrednio do tego typu projektów. Sytuacja ta uzasadniała podjęcie przez MEN (Instytucję Wdrażającą) działań monitorujących wykorzystanie efektów realizacji wymienionych 10 projektów w ramach wsparcia przewidzianego w Działaniu 2.1 – schemat „c”.

6. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na ograniczony zakres realizacji projektów typu *Opracowanie programów, materiałów dydaktycznych i metodologii do kształcenia na odległość (poziom ponadgimnazjalny)*, przewidzianych w zakresie wsparcia *Rozwoju systemu kształcenia ustawicznego dorosłych*. W Działaniu 2.1 – schemat „b” zrealizowano jeden tego typu projekt, w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2008 r., w wyniku którego opracowano 23 programy i materiały dydaktyczne do prowadzenia kursów w trybie na odległość, które przekazano do 16 publicznych placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego.

Wydatki kwalifikowalne projektu wyniosły 2.236 tys. zł. W pierwotnych założeniach projektu przewidywano, po dokonaniu analizy potrzeb i metodologii kształcenia na odległość, opracowanie 230 programów nauczania na odległość

⁴⁴ Rozdział 4.4.3, tabele „Działanie 2.1 – opis Działania” i „Działanie 2.2 – opis Działania”.

i wydatki projektu w kwocie 20.000 tys. zł. Ograniczenie projektu nastąpiło ze względu na trudności MEN z wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wynikające ze specyfiki projektu⁴⁵.

7. Uzasadnione byłoby wykorzystanie wsparcia przewidzianego w ramach Działania 2.1 - schemat „b” na opracowanie metodologii kształcenia na odległość oraz materiałów dydaktycznych do prowadzenia kształcenia w tym trybie, przeznaczonych na potrzeby centrów kształcenia na odległość, tworzonych w ramach Działania 2.1 – schemat „a”. W objętym kontrolą projekcie *Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich* finansowano wytwarzanie i zakup materiałów dydaktycznych do prowadzenia kształcenia e-learningowego oraz tworzenie do tego celu platformy edukacyjnej. Określenie metodologii kształcenia na odległość oraz przygotowanie materiałów dydaktycznych o sprawdzonej przydatności należy uznać za podstawowy warunek efektywności kształcenia w utworzonych w tego typu projektach centrach kształcenia na odległość. Realizacja takich przedsięwzięć w ramach Działania 2.1 – schemat „b”, tj. w projektach realizowanych przez MEN, dawałaby gwarancję wytworzenia materiałów dydaktycznych o właściwej jakości dydaktycznej.

⁴⁵ Przebieg realizacji projektu pn. *Opracowanie metodologii, programów i materiałów dydaktycznych do kształcenia na odległość (poziom ponadgimnazjalny)* ustalony w ramach przeprowadzonej w MEN kontroli pn. „Kształcenie osób dorosłych na tle potrzeb rynku pracy” (P/08/076).

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

W ramach przygotowania do kontroli planowej Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę doraźną (rozpoznawczą) realizacji dwóch projektów, wdrożonych w trybie konkursowym w ramach Działania 2.1 SPO RZL⁴⁶. Do kontroli planowej wybrano 21 projektów z Działów 2.1 i 2.2 tak, aby kontrolą objąć przynajmniej jeden projekt z każdego typu projektów oraz wszystkie kategorie beneficjentów i ich partnerów (szkoły wyższe, państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy)⁴⁷.

Kontrolę planową przeprowadzono z zastosowaniem zróżnicowanych kryteriów, zależnie od statusu prawnego jednostki kontrolowanej:

- 1) w MEN, sześciu państwowych szkołach wyższych i dwóch państwowych jednostkach organizacyjnych - na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 ustawy, tj. pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności,
- 2) w 12 samorządowych jednostkach organizacyjnych - na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy, tj. pod względem legalności, gospodarności i rzetelności,
- 3) w czterech fundacjach, trzech stowarzyszeniach, jednej niepaństwowej szkole wyższej i u dwóch przedsiębiorców - na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy

⁴⁶ Kontrola nr R/08/008 pn. „Realizacja projektów edukacyjnych Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich”, którą objęto projekt pn. *Kluby przedszkolaka na wsi* – realizowany przez Fundację Wspomagania Wsi i projekt pn. *Szkoła przyszłości w Gminach Ziemi Łukowskiej* – realizowany przez Gminę Łuków.

⁴⁷ W doborze próby kontrolnej projektów pominięto typy projektów objęte wcześniejszymi kontrolami Najwyższej Izby Kontroli, przeprowadzonymi w 2006 r., tj. projekty polegające na wyposażaniu szkół i innych placówek w sprzęt komputerowy (uwzględnione w kontroli P/06/162 – „Realizacja centralnych zakupów sprzętu komputerowego dla szkół i placówek oświatowych”) oraz projekty polegające na zakupie do szkół sprzętu specjalistycznego ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (uwzględnione w kontroli S/06/011 – „Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę środków dydaktycznych dla szkół specjalnych, szkół integracyjnych oraz oddziałów integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych”).

o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 ustawy, tj. pod względem legalności i gospodarności.

W MEN kontrolą objęto wykorzystanie środków planowanych w ramach SPO RZL na Działania 2.1 i 2.2 i osiągnięcie zakładanych efektów realizacji tych Działań, a w pozostałych jednostkach – realizację projektów edukacyjnych w zakresie należącym do poszczególnych beneficjentów.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, kontrolerzy NIK zasięgnęli dodatkowych informacji w 647 jednostkach niekontrolowanych. W charakterze świadka przesłuchano cztery osoby.

Na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK skierowano wystąpienia pokontrolne do kierowników wszystkich kontrolowanych jednostek. W pięciu przypadkach skierowano dodatkowo wystąpienia pokontrolne do Ministra Edukacji Narodowej jako właściwego organu w celu wskazania stwierdzonych w kontrolach beneficjentów nieprawidłowości skutkujących niekwalifikowalnością wydatków do finansowania ze środków wspólnotowych⁴⁸.

W wystąpieniu do Ministra Edukacji Narodowej, na podstawie kontroli przeprowadzonej w MEN, Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o:

- 1) dokonanie kwalifikacji stwierdzonych nieprawidłowości w projekcie *Wioska internetowa - kształcenie na odległość na terenach wiejskich* w aspekcie obowiązku zgłaszania nieprawidłowości do Komisji Europejskiej;
- 2) zapewnienie pełnego wykorzystania wyposażenia zakupionego w ramach projektu *Wioska internetowa - kształcenie na odległość na terenach wiejskich*, zgodnie z jego planowanym przeznaczeniem, jako elementów ogólnokrajowej sieci informatycznej do kształcenia na odległość;

⁴⁸ Dotyczyło to kontroli przeprowadzonych w: Urzędzie Miasta i Gminy Warta, Dolnośląskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu, Fundacji Kalos Kai Agathos z siedzibą we Wrocławiu, Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

- 3) upowszechnienie programów i pakietów edukacyjnych, sporządzonych w ramach projektów, polegających na opracowaniu przez szkoły wyższe programów nauczania do kształcenia na odległość.

W wystąpieniach kierowanych do kierowników jednostek realizujących projekty edukacyjne (beneficjenci i ich partnerzy) Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała głównie o dokonanie weryfikacji i skorygowania danych, które w sprawozdaniach z realizacji projektów przedstawiono niezgodnie ze stanem faktycznym oraz podjęcie działań zmierzających do uporządkowania dokumentacji projektów i zapewnienia właściwego wykorzystania wyposażenia nabytego w ramach projektów.

W dodatkowych wystąpieniach do Ministra Edukacji Narodowej, jako organu nadzorującego realizację projektów, Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała m.in. o:

- 1) weryfikację dokonanych rozliczeń z beneficjentami z realizacji projektów, w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w wyniku kontroli,
- 2) odpowiednie zakwalifikowanie stwierdzonych nieprawidłowości wg kryteriów ustalonych przez Wspólnoty Europejskie, w związku z przesłankami do poinformowania o nich Komisji Europejskiej.

W przypadku czterech kontroli, przeprowadzonych w MEN, Urzędzie Gminy i Miasta Warta, Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie i Fundacji Kalos Kai Agathos z siedzibą we Wrocławiu, zostały złożone zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych. Zastrzeżenia kierowników jednostek zostały rozpatrzone odpowiednio przez Kolegium NIK⁴⁹ lub właściwe Komisje Odwoławcze.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne poinformowano NIK o podjęciu działań na rzecz realizacji wniosków. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że – według stanu na dzień 10 czerwca 2010 r. – z ogółem 37 sformułowanych wniosków, 21 zrealizowano, a 11 było w trakcie realizacji. W przypadku pozostałych wniosków zapowiedziano podjęcie działań na rzecz ich zrealizowania.

⁴⁹ Zastrzeżenia złożone przez Ministra Edukacji Narodowej zostały rozstrzygnięte Uchwałą Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 19 maja 2010 r.

5. Załączniki

5.1. Wykaz najważniejszych aktów normatywnych

1. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, ze zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 166, poz. 1743, ze zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 11 sierpnia 2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 197, poz. 2024, ze zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 lutego 2007 r. w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu i zakresu rozliczeń (Dz. U. Nr 44, poz. 283, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, ze zm.).
8. Rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (Dz. U. L. 213 z 13.08.1999, s. 5)⁵⁰.

⁵⁰ Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2007 r. Zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 (Dz. U. L. 210 z 31 lipca 2006, s. 12) nie ma wpływu na kontynuację albo modyfikację, w tym całkowite lub częściowe anulowanie, pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1784/1999 lub wszelkich innych przepisów prawa mających zastosowanie do tej pomocy na dzień 31 grudnia 2006 r., które w związku z tym stosuje się po tym terminie do tej pomocy lub do danych projektów aż do ich zamknięcia.

9. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające ogólne przepisy w sprawie Funduszy Strukturalnych (Dz. U. L. 161 z 21.06.1999, s. 1)⁵¹.
10. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z Funduszy Strukturalnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1145/2003 (Dz. U. L. 72 z 10.03.2004, s. 66).
11. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 438/2001 z dnia 2 marca 2001 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 dotyczącego zarządzania i systemów kontroli pomocy udzielanej w ramach funduszy strukturalnych (Dz. U. L. 63 z 3 03.2001, s. 21)⁵².

⁵¹ Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 stycznia 2007 r. Zgodnie z art. 105 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. L. 210 z 11.07.2006, s. 25) ma nadal zastosowanie do pomocy przyznanej z budżetu Unii Europejskiej na lata 2004-2006, aż do jej zamknięcia.

⁵² Rozporządzenie zostało uchylone z dniem 16 stycznia 2007 r. Zgodnie z art. 54 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. U. L. 371 z 27.12.2006, s. 1) nadal ma zastosowanie do pomocy zatwierdzonej na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.

5.2. Wykaz skontrolowanych jednostek i osób kierujących tymi jednostkami oraz jednostek organizacyjnych NIK, które przeprowadziły kontrole, a także ocen skontrolowanej działalności zawartych w wystąpieniach pokontrolnych

L.p.	Jednostka kontrolowana	Imię i nazwisko kierownika jedno-stki kontrolowanej	Ocena skontrolo-wanej działalnoś-ci, zawarta w wy-stąpieniu pokon-trolnym NIK*	Jednostka orga-nizacyjna NIK, przeprowadza-jąca kontrolę
1.	Ministerstwo Edukacji Narodowej w Warszawie	Katarzyna Hall	N	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
2.	Uniwersytet Warszawski	Katarzyna Chałasińska-Macukow	PN	
3.	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Andrzej Radzimiński	P	
4.	Uniwersytet Opolski	Krystyna Czaja	P	
5.	Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie	Krzysztof Konarzewski	N	
6.	Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Edukator” z siedzibą w Łomży	Stanisława Barbara Kuczałek	P	Delegatura w Białymstoku
7.	Urząd Gminy Szumowo	Zdzisław Lutostański	P	
8.	Augustowskie Centrum Edukacyjne w Augustowie	Bogdan Dyjak	P	
9.	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Augustowie	Joanna Lisek	P	
10.	Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Pomocy Szkołom „Przyjazna Szkoła” z siedzibą w Mysłowicach	Aleksander Komaniecki, Józef Szendera, Mariola Kulawik	P	Delegatura w Katowicach
11.	Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Pyskowicach	Elwira Dersiewicz	P	
12.	Fundacja Regionalnej Agen-cji Promocji Zatrudnienia z siedzibą w Dąbrowie Górniczej	Bogdan Wieczorek	PN	
13.	Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne „Optoland” SA w Warszawie Oddział w Gorlicach	Janusz Nowak	PN	
14.	Uniwersytet Humanistycz-no - Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach	Regina Renz	PN	Delegatura w Kielcach
15.	Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach	Jan Telus	PN	
16.	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie	Lech Gawryłow	PN	Delegatura w Krakowie
17.	Fundacja Rozwoju Kina z siedzibą w Krakowie	Ryszard Rutkowski	P	

18.	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	Andrzej Dąbrowski	PN	Delegatura w Lublinie
19.	Zespół Szkół w Majdanie Sopockim Pierwszym	Leokadia Miszczak	PN	
20.	Starostwo Powiatowe w Lublinie	Paweł Pikula	PN	
21.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Niemcach	Elżbieta Rudnicka	P	
22.	Uniwersytet Łódzki	Włodzimierz Nykiel	P	Delegatura w Łodzi
23.	Urząd Gminy i Miasta Warta	Jan Serafiński	PN	
24.	Zespół Szkół w Pęczniewie	Jarosław Zięba	P	
25.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie	Dominik Górski	PN	Delegatura w Szczecinie
26.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Policach	Barbara Tasak	P	
27.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie	Zygmunt Pyszkowski	P	
28.	Fundacja Kalos Kai Agathos z siedzibą we Wrocławiu	Stanisław Czyż, Tadeusz Szmigiel	PN	
29.	Korporacja Badawcza – Pretendent Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu	Dariusz Chołost	N	Delegatura we Wrocławiu
30.	Dolnośląskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu	Krzysztof Nowak	N	
31.	Zespół Szkół w Marcinowicach	Kazimierz Miś	P	

*Użyte skróty ocen: P – pozytywna, PN – pozytywna z nieprawidłowościami, N – negatywna.

5.3. Wykaz projektów objętych kontrolą

L. p.	Nazwa projektu	Jednostka kontrolowana uczestnicząca w realizacji projektu – charakter udziału w projekcie	Wydatki na realizację projektu lub umowy w ramach projektu [tys. zł]*	Efekty realizacji projektu lub umowy w ramach projektu
1.	Przygotowanie kadry do prowadzenia kształcenia ustawicznego na odległość (umowa nr 4 KNO/1/2007)	Uniwersytet Warszawski - wykonawca zadania zleconego umową przez beneficjenta	6.700	Przygotowanie na studiach podyplomowych 966 nauczycieli
2.	Studia podyplomowe dla nauczycieli w zakresie drugiego przedmiotu (umowa nr WZP.322-IW-17B/2007)	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu - wykonawca zadania zleconego umową przez beneficjenta	4.656	Przygotowanie na studiach podyplomowych 776 nauczycieli
3.	Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych – I (umowa nr BA-WZP-MJA-10/2005)	Uniwersytet Opolski (lider konsorcjum) - wykonawca zadania zleconego umową przez beneficjenta	2.698,5	Przygotowanie na studiach podyplomowych 353 nauczycieli
4.	Przygotowanie nauczycieli do roli doradcy zawodowego w ramach studiów podyplomowych – II (umowa nr BA-WZP-AK-322-06/2006)		797	Przygotowanie na studiach podyplomowych 336 nauczycieli
5.	Publikacja materiałów o egzaminach zewnętrznych	Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie – beneficjent	4.028	Przygotowanie i dystrybucja do ok. 15 tys. szkół i instytucji oświatowych materiałów informacyjnych o egzaminach zewnętrznych: 22 biuletyny maturalne, 15 broszur o egzaminach zawodowych, jednego zestawu wzorów matematycznych, trzech rodzajów plakatów, trzech numerów czasopisma, trzech filmów
6.	Wiejski ośrodek edukacji przedszkolnej szansą na harmonijny rozwój dziecka	Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie „Edukator” z siedzibą w Łomży – beneficjent	3.960,8	Uruchomienie 50 ośrodków edukacji przedszkolnej
		Urząd Gminy Szumowo – partner		

7.	<i>Akademia jutra</i>	Augustowskie Centrum Edukacyjne w Augustowie – beneficjent	4.798,7	Wdrożenie programów rozwojowych w 52 szkołach
		Zespół Szkół Ogólnokształcących w Augustowie - szkoła uczestnicząca w projekcie		
8.	<i>Przyjazna Szkoła</i>	Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Pomocy Szkołom „Przyjazna Szkoła” z siedzibą w Mysłowicach - Beneficjent	5.786,1	Wdrożenie programów rozwojowych w 300 szkołach
		Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Pyskowicach - szkoła uczestnicząca w projekcie		
9.	<i>Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich</i>	Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia z siedzibą w Dąbrowie Górniczej – beneficjent	140.499,8	Uruchomienie 630 centrów kształcenia na odległość
		Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne „Optoland” SA w Warszawie Oddział w Gorlicach – partner		
10.	<i>Dziecko sześciolatnie u progu edukacji szkolnej</i>	Uniwersytet Humanistyczno – Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach - beneficjent	8.241,5	Zdiagnozowanie wszystkich sfer rozwoju dzieci sześciolatków i określenie stopnia ich przygotowania do podjęcia nauki szkolnej - w oparciu o badania na grupie 70 tys. dzieci sześciolatków i ich rodziców oraz 6 tys. nauczycieli wychowania przedszkolnego i nauczania początkowego. Publikacja wyników badania w raporcie ogólnokrajowym i 16 raportach wojewódzkich.
11.	<i>Logopedicus</i>	Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach - beneficjent	2.103,9	Uruchomienie 30 ośrodków edukacji przedszkolnej
12.	<i>Przygotowanie nauczycieli do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych</i>	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie - beneficjent	3.525,6	Przeprowadzenie szkoleń dla ok. 15 tys. nauczycieli w zakresie wykonywania zadań egzaminatora
13.	<i>Multimedialna szkoła</i>	Fundacja Rozwoju Kina z siedzibą w Krakowie - beneficjent	2.170,4	Wdrożenie programów rozwojowych w 50 szkołach

14.	<i>Szkoła równych szans. Programy rozwojowe dla szkół z zakątków Lubelszczyzny</i>	Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie - beneficjent	4.742,1	Wdrożenie programów rozwojowych w 55 szkołach
		Zespół Szkół w Majdanie Sopockim Pierwszym - szkoła uczestnicząca w projekcie		
15.	<i>Szkoła dla ciebie – dotacje na projekty rozwojowe dla szkół powiatu lubelskiego</i>	Starostwo Powiatowe w Lublinie – beneficjent	5.162,9	Wdrożenie programów rozwojowych w 57 szkołach
		Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Niemcach - szkoła uczestnicząca w projekcie		
16.	<i>Wszystko zaczyna się od marzeń</i>	Urząd Gminy i Miasta Warta - beneficjent	12.487,4	Wdrożenie programów rozwojowych w 52 szkołach
		Zespół Szkół w Pęczniewie - szkoła uczestnicząca w projekcie		
17.	<i>E-ekonomia – studia bez barier</i>	Uniwersytet Łódzki - beneficjent	1.505,5	Przygotowanie programów nauczania oraz materiałów dydaktycznych do kształcenia w trybie na odległość na kierunku ekonomia na studiach niestacjonarnych I i II stopnia
18.	<i>Szkoła równych szans – programy rozwojowe dla szkół w województwie zachodniopomorskim</i>	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie - beneficjent	6.396,5	Wdrożenie programów rozwojowych w 65 szkołach
		Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Policach - szkoła uczestnicząca w projekcie		
19.	<i>Wiejskie ogniska przedszkolne</i>	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie - beneficjent	2.906,9	Uruchomienie 41 ośrodków edukacji przedszkolnej
20.	<i>Idziemy do przedszkola! Małe przedszkola na Dolnym Śląsku</i>	Fundacja Kalos Kai Agathos z siedzibą we Wrocławiu - beneficjent	2.298,6	Uruchomienie 35 ośrodków edukacji przedszkolnej
		Korporacja Badawcza – Pretendent Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu - partner		
1.	<i>Szkoła myśląca o każdym – SMOK</i>	Dolnośląskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej we Wrocławiu - beneficjent	8.834,6	Wdrożenie programów rozwojowych w 60 szkołach
		Zespół Szkół w Marcinowicach - szkoła uczestnicząca w projekcie		

* Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych zrealizowanych w ramach kontrolowanych projektów i umów z wykonawcami: 234.300,8 tys. zł.

5.4. Wykaz organów, którym przekazano Informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Edukacji Narodowej
6. Minister Rozwoju Regionalnego
7. Minister Finansów
8. Minister Sprawiedliwości
9. Rzecznik Praw Obywatelskich
10. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
11. Centralne Biuro Antykorupcyjne
12. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
13. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
14. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
15. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
16. Komisja Edukacji, Nauki i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej